

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIII.

Celovec, petek, 11. julij 1958

Štev. 28 (844)

Izjalovljena šolska stavka

jasno dokazuje potrebo po nadaljnjem obstoju dvojezične šole

V tistem delu tiska, ki je prejšnji teden najbolj navdušeno pisal o šolski stavki ter preroško vedel povedati, da se bo stavka razširila tudi na druge šolske okoliše, je nastalo sumljivo zatišje. Vzroka temu ni težko najti: iniciatorji tega protizakonitega početja so doživeli popoln polom, zato zdaj osramočeno molčijo in se le na tihem jezijo, da pretežna večina prebivalstva dvojezičnega ozemlja ni hotela slediti željam in poveljem peščice šovinističnih hujškačev in nacionalističnih nestrpnih.

Šolska stavka, ki so jo načrtno pripravljali s poostreno protislovensko gonjo in ji v danem trenutku posvetili vse razpoložljive sile in ljudi prav do OVP-jevskega deželnega poslanca dr. Mayrhoferja, je namreč ostala omejena le na nekaj že močno ponemčenih ali izrazito nemčur-skih krajev, dočim v vseh drugih vaseh in občinah južne Koroške o njej niso hoteli slišati. Zato tudi prvotno tako navdušeni tisk ve poročati o stavki ali solidarnostnih resolucijah le iz nekaterih šolskih okolišev, pa še za te kraje mora priznati, da je bila stavka izvedena le delno ali pa so solidarnost s stavkajočimi starši izrazili samo v resolucijah, medtem ko se je pouk nemoteno nadaljeval.

Polom je še toliko bolj očiten, ker stavka ni uspela, čeprav so dobro preračunano izbrali ravno čas tik pred zaključkom šolskega leta, ko rednega pouka tako ni več, in čeprav so jo skušali razširiti v javnih pozivih ter potrditveno kampanjo. V vseh krajih, kjer je dejansko prišlo do večje ali manjše motnje šolskega pouka, pa se je jasno izkazalo, da ta korak staršev nikakor ni bil tako spontan, marveč so bili povsod na delu ljudje, ki so hujskali proti dvojezičnemu pouku ter otroke odvajali od obiska šole. Pri tem je značilno, da so bili to povsod tuji privandraci — nekateri celo državni uradniki —, ki se bojijo za svoje stolčke na našem ozemlju, ker ne obvladajo slovenskega jezika in bi morali ob doslednem izvajanju določil člena 7 to ozemlje zapustiti ter iskati službo in kruh v izključno nemških krajih.

Iz tega pa je tudi jasno razvidno, kaj

se dejansko skriva za protislovensko gonjo in kdo so tisti, ki umetno sejejo razdor med domače prebivalstvo, katero samo na sebi je ne glede na materin jezik že davno spoznalo, da je na ozemlju, kjer živita dva naroda, neobhodno potrebno znanje obeh deželnih jezikov in se zato tudi ne pusti zlorabljeni za šovinistično ščuvanje naroda proti narodu. Zato pa enako kot za Južno Tirolsko tudi za južno Koroško obstoja le ena rešitev: proč s tujimi privandraci, hkrati pa ozemlje učinkovito zavarovati pred drugorodnim doseljevanjem, kajti če bo skupne probleme reševalo le domače prebivalstvo — brez privadranih tujcev in tudi brez negativov, ki so iz gole sebičnosti prodali svojo narodnost in s tem svoj značaj —, potem bo rešitev gotovo izpadla tako, da bo v splošno zadovoljstvo in korist.

Na podlagi izkušenj šolske stavke torej lahko ugotovimo:

● Načrtno pripravljena in široko zamišljena šolska stavka je popolnoma propadla in nikakor ni dosegla uspeha, ki so ga pričakovali njeni iniciatorji.

● Kljub javnim in tajnim pozivom na celotno ozemlje dvojezičnih šol je ostala stavka omejena le na posamezne šolske okoliše, in to v že močno ponemčenih ali izrazito nemčur-skih krajih, torej tam, kjer je germanizacija najbolj napredovala.

● Za vse kraje, kjer je prišlo do protizakonitih ukrepov proti dvojezičnemu pouku, je značilno, da se na teh šolah odredba o dvojezičnem šolstvu že vsa leta sploh ni izvajala ali pa le zelo pomanjkljivo.

● Stavka nikakor ni bila »spontan korak« domačega ljudstva posameznih krajev, marveč povsod le plod hujskanja od zgoraj in od strani tujih privandrancev, med katerimi so bili tudi državni uradniki in članj njihovih družin.

● Čeprav se je Koroška OVP potem, ko je bil polom stavke očiten in jo je kot protizakonito označil tudi deželni glavar Wedenig, po svojem glasilu skušala od nje distancirati in jo prikazati kot spontan korak staršev ne glede na politično pripadnost, ostane dejstvo, da se je njen

pričetek porodil na sestanku pliberškega Združenja staršev, na katerem je govoril OVP-jevski deželni poslanec dr. Mayrhofer; poleg tega so se pri zavračanju otrok od obiska šole v posameznih krajih zlasti izkazali znani pristaši OVP.

In še nekaj je treba jasno povedati: Šolska stavka je bila očitno kršenje obstoječih zakonov! Zato smo radovedni, če bodo upravne oblasti tudi temu primerno vršile svoje dolžnosti ter v smislu predpisov ukrepale proti kršiteljem zakona, zlasti pa proti iniciatorjem, ki so javno in tajno navajali k protizakonitemu in s tem kaznivemu dejanju. V obrambo zakonitosti in pravnosti bi bilo to neobhodno potrebno, kajti v nasprotnem primeru bi se lahko zgodilo, da bi postala kazen dvomljiva tudi v drugih primerih kršenja zakonov. Napovedi in grožnje z novo šolsko stavko ob pričetku šolskega leta letos jeseni o tem zgovorno pričajo in šovinistični spodrsrlaj v »Neue Zeit« z napadom na slovenske duhovnike izzveni v poudarjanju nenevarnosti take stavke, »ker noben človek na Koroškem ne misli na to, da bi proti temu nastopil«, naravnost kot poziv na uresničenje OVP-jevskih groženj ob začetku šolskega leta.

Protipostavna šolska stavka pa bi morala biti hkrati tudi resno svarilo vsem merodajnim krogom, ki kljub nasprotnim predpisom dopuščajo netenje narodnostne mrznje ter hujskanje proti slovenski manjšini na Koroškem. Biti bi jim morala svarilo, da nečastna igra medsebojnega očitjanja ni pot do zadovoljive rešitve in da se pri dokončnem sklepanju manjšinskih zakonov ne bodo pustili zavajati od peščice priseljenih šovinističnih hujškačev, marveč bodo sporazumno s prizadetim ljudstvom iskali tako rešitev, ki bo najbolj uspešno služila medsebojnemu razumevanju in s tem mirnemu in prijateljskemu sožitju obeh narodnostnih skupin. Da pa je na šolskem področju ta rešitev le v dvojezični šoli, je nedvoumno dokazala tudi izjalovljena šolska stavka!

Dvojne volitve z nepričakovanim izidom

Zadnje nedeljo so bile parlamentarne volitve na Finskem ter deželnozborske volitve v nemški deželi Severno Porenje-Vestfalija. Lahko rečemo, da so izidi obeh volitev v marsičem presenetili.

Na Finskem so glavni zmagovalci komunisti, ki so svoje število poslancev od prejšnjih 43 zvišali na 50, dočim je prejšnja najmočnejša stranka agrarcev utrpela precejšnje izgube in bo imela v novem parlamentu le še 48 poslancev (prej 53). Občutne izgube so utrpeli tudi socialdemokrati (njihovo število poslancev se je znižalo od 54 na 50), na drugi strani pa so za isto število povečali svoj delež konservativci (od 24 na 28). V komentarjih k izidu volitev pripisujejo zmago komunistov skrajno slabemu gospodarskemu položaju dežele ter enostransko usmerjeni zunanji politiki dosedanje vlade.

Volitve v Severnem Porenju-Vestfaliji pa so izpadle predvsem v korist Adenauerjeve CDU, čeprav so tudi socialdemokrati bistveno pomnožili svoje zastopstvo v deželnem zboru. CDU si je namreč priborila absolutno večino in bo imela od skupno 200 sedežev 104 v svojih rokah, SPD pa 81. Kljub temu pa Adenauerjeva zmaga ni tako popolna, kajti v primerjavi s številom glasov, ki jih je v tej deželi dobila pri lanskoletnih državnozborskih volitvah, se je njen delež znižal od 54 na 50,5%, delež SPD pa je narasel od 34,5 na 39,2 %. Vzrok temu iščejo v dejstvu, da pri teh volitvah ni šlo toliko za lokalne probleme, marveč v prvi vrsti za splošno državno politiko in so bile na eni strani merodajne gospodarske pozicije v rokah vladne CDU, na drugi strani pa protiatomska linija SPD.

Zopet avstrijsko-jugoslovanska pogajanja

V torek je pod vodstvom dr. Haymerla odpotovala z Dunaja v Beograd avstrijska vladna delegacija, ki tod nadaljuje pogajanja v okviru mešane avstrijsko-jugoslovanske komisije. Komisija razpravlja o še nerešenih vprašanjih, ki zadevajo obe deželi.

Hujskanje gotovo ni pot do združene Evrope

V življenju nikdar ni prijetno, če dešnica ne ve, kaj dela levica. Še manj je prijetno, če se kaj takega dogaja v politiki, gotovo najmanj prijetno pa je potem, če se kaj takega dogodi v eni in isti politični stranki. In do takega skrajno neprijetnega pojava je prišlo pred dnevi v OVP, ko so tako na Dunaju kakor tudi v Celovcu spregovorili o odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo, torej o problemu, ki poleg manjšinskih vprašanj sodi v vrsto tistih problemov, ob katerih se celovski in dunajski duhovi navadno najbolj ločijo.

Zvezni kancler Raab je zadnje nedelje v svojem tedenskem govoru po radiu govoril o odnosih Avstrije do vrste drugih držav ter med drugim omenil tudi razvoj sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo. Dejal je: Tudi pogajanja z Jugoslavijo, ki so se pričela februarja tega leta, se ugodno razvijajo. Naše izvedence je pri mesece trajajočih razgovorih vodilo strem-ljenje, da bi po možnosti razčistili vsa odprta vprašanja in tudi z našim sosedom na jugovzhodu vzpostavili prijateljsko-sosedsko razmerje. Upam, da bodo ta pogajanja na podlagi medsebojnega razumevanja in zblizanja čim prej privedla do pozitivnega zaključka.

Na Dunaju si torej tudi predstavniki OVP želijo nadaljnega izboljšanja odnosov med našo državo in sosedno Jugoslavijo, ker se zavedajo, da čim tesnejše in prijateljsko sodelovanje med obema so-

sednima državama ne bo koristilo le enemu partnerju marveč obema. Toda na Koroškem se izgleda še niso priborili do tega spoznanja in so se FPO-jevskim hujškačem pridružili zdaj še OVP-jevski krogi, ki v očitnem protislovju z izjavami in željami najvišjega predstavnika OVP kanclerja Raaba družno trobijo v rog protijugoslovanske gonje.

Kakor smo v našem listu že poročali, so na avstrijsko-jugoslovanskih pogajanjih razpravljali tudi o razširitvi malega obmejnega prometa ter se sporazumeli za bistveno izboljšanje sedanega položaja. To razveseljuje in od pretežne večine obmejnega prebivalstva tako na eni kakor tudi na drugi strani meje splošno zaželjeno izboljšanje pa je poglavalno kri v glavo tistim, ki si ne želijo nobenega izboljšanja meddržavnih odnosov, ker bi se potem pač morali odpovedati marsikateremu svojemu sila dvomljivemu argumentu od-nosno bi potem za svojo gonjo sploh ne imeli več argumentov. Zato raje govorijo o združenju Evrope in strupeno napadajo železno zaveso, ki so jo na svojih mejah proti Zahodu baje postavile vzhodne države, nočejo pa nič slišati o odločni odstranitvi te namišljene železne zaves, kakor to predlaga Jugoslavija z razširitvijo obmejnega prometa. Nasprotno vedo povedati o silnem razburjenju med obmejnimi prebivalstvom — verjetno istovetijo to prebivalstvo s peščico Mayrhoferjev, Met-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Izmenjava „ljubeznivosti“ med SPÖ in ÖVP

Med vladnima strankama — OVP in SPÖ — je prišlo v zadnjih dneh spet do masovne izmenjave čudnih »ljubeznivosti«, ki se je začela z medsebojnimi očitki po časopisih, našla svoj višek v govorih kanclerja Raaba in vicekanclerja Pittermanna ter se nato nadaljevala v parlamentu, kjer pa se je vroča bitka zaključila s sporazumnim sklepanjem različnih zakonov.

Neposredni povod za nove razprtije v vladni koaliciji so dali najnovejši primeri korupcije, v katere so bili posredno ali neposredno zapleteni tudi visoki politični funkcionarji in sta potem obe stranki tekmovali, katera bo svojemu nasprotniku dokazovala večje umazanje. Končno so se iz tega izcimili medsebojni očitki (iz ust najvišjih predstavnikov obeh vladnih strank) o sabotiranju koalicijskega sporazuma in so v OVP-jevskem tisku od veselja vriskali, da je kancler Raab končno temeljito obračunal z »dvoletno politiko« socialistov in jim s posebnim podarkom na notranje ministrstvo očital ustaljeno kršenje zakonov, vicekancler Pittermann pa je v svojem odgovoru pokazal na kršenje sporazuma s strani OVP ter poudaril, da so socialisti sicer slej ko prej za sodelovanje, toda na podlagi enako-

pravnosti in nikakor ne pod diktaturo OVP.

Očitno pod vtisom tega dvoboja med šefoma obeh vladnih strank je prišlo do ostrih medsebojnih očitkov tudi na zasedanju parlamenta to sredo, kjer na nobeni strani niso štedili s krepkimi izrazi. Vendar končni sporazumni sprejem zakonov utrjuje prepričanje, da se bodo duhovi v vladni koaliciji — kakor že večkrat — spet pomirili, kar bo koristno vplivalo na nadaljnjo politiko v državi.

Novi generalni konzul FLRJ prevzel dolžnosti

Kakor smo v našem listu poročali že meseca aprila, je bil za novega generalnega konzula FLR Jugoslavije v Celovcu imenovan g. Boris Trampuž, kateremu je zvezni prezident meseca junija podelil ekskvaturo. Novi generalni konzul je ob prevzemu svojih dolžnosti obiskal ta torek deželnega glavarja Wedeniga in ravnatelja deželnih uradov Newoleta.

Prejšnji šef jugoslovanskega generalnega konzulata v Celovcu konzul Mladen Devide se je koncem junija poslovil od Koroške in bo prevzel nove dolžnosti v zunanjem ministrstvu v Beogradu.

Zboljšajmo pogoje za tujski promet po naših vaseh

V zadnjem tednu je kmetijska zbornica razglasila kreditno akcijo zveznega ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo za ureditev in opremo sob za letoviščarje. V okviru te akcije podeljuje deželna vlada kmetom v gorskih občinah ERP-posojila do višine 60.000 šilingov. Za ureditev dvoposteljne sobe so na razpolago posojila do 20.000 šil., za ureditev enoposteljne sobe pa do 10.000 šil.

Kot gorski predeli se smatrajo občine, ki jih je leta 1937 kmetijsko ministrstvo razglasilo kot gorske občine. Posojila, za katera je treba prošnjo vložiti pri pristojni okrajni kmečki zbornici, se podeljujejo proti 5 % obresti za dobo 8 let in jih je treba vračati v polletnih obrokih. Za posojilo v znesku do 15.000 šil. je treba podpisati menico, za višja posojila pa je potrebno jamstvo ali cesija (n. pr. odstop inkasa za mleko pri mlekarji). Kmetje, ki imajo koncesijo za gostilno ali za točenje pijač, te vrste posojila ne dobijo.

V zadnjih letih se tujskega prometa čedalje bolj udeležuje delovni človek iz tovarn in pisarn velikih mest. On ne gre na počitnice, da bi se drago zabaval, temveč išče oddiha, spočitja živcev in poprave svojega zdravja. Industrializacija dela in življenja razjedata človeku mesta in tovarne živce in zdravje. To in pa nujnost varčevanja s svojim zaslužkom ga vodita na oddih in razvedrilo v mirne kmečke vasi in sveži gorski zrak. V zadnjih letih število prenočišč v gorskih predelih naglo narašča. Tako je n. pr. letno število prenočišč od 1953 na 1956 naraslo:

v	od	na
Mallnitzu	44.024	139.847
Kleinkirchheimu	11.431	20.214
Mauthenu	13.862	27.048
Železni Kapli	1.324	2.135

Brez dvoma pa bi se število v tem času povečalo še mnogo bolj, če bi tudi kmetje imeli na razpolago oni denar in kredite, ki so bili za ureditev sob za tujce oz. letoviščarje na razpolago hotelirjem in gostilničarjem.

Kmetje, predvsem iz gorskih predelov, so tok časa in novi vir svojih dohodkov, ki se je odpiral za letoviščarji, kmalu spoznali. Pričeli so zahtevati pocenjene kredite za ureditev sob za letoviščarje. Tako je n. pr. že občni zbor Slovenske kmečke zveze dne 22. decembra 1955 naročil zborničnima svetnikoma Ogrisu in Dumpelniku, da v kmetijski zbornici zahtevata posredovanje cenjenih kreditov gorskim kmetom za ureditev sob za letoviščarje. Zahteva je bila občnemu zboru kmetijske zbornice predložena dne 27. marca 1956. Njej so se pridružile tudi druge frakcije.

Vzrok, da se je zadostitev tej zahtevi tako zavlekla, je predvsem v zadržanju industrije tujskega prometa, ki je trdila, da bi taka kreditna akcija ugonobila hotelske in gostinske obrate. Odveč je dokazovanje, kako smešna je bila taka trditev. Drugi nasprotnik udeležbe kmečkih ljudi na dohodkih tujskega prometa so bili zemljiški veleposestniki. Prezident koroške kmetijske zbornice je n. pr. ob priložnosti razgovorov o tem vprašanju dejal, da bi krediti gorskim kmetom za ureditev sob za tujce kmečke ljudi v svoji miselnosti pokvarili. Taka trditev je izraz nevoščljivosti. Po mnenju zemljiške gospode bi gorski kmečki človek ne smel biti deležen boljšega zaslužka, kakor ga mu za trdo delo odmerja skopa zemlja. Ali pa se zemljiška gospoda morda boji, da bi bila zaradi tega prikrajšana v svojih nenasičnih željah po kreditih in subvencijah za večanje svojih profitov?

Kakor povsod, naletimo tudi v težnji kmečkih ljudi za udeležbo na dohodkih iz tujskega prometa na ljudi, ki trdijo, da je sedanji razmah tujskega prometa le začasen. Če pride do krize, bo tudi letoviščarjev po vaseh zmanjkalo. Tako prilivanje pesimizmu ni upravičeno. Veliko bolj upravičeno je mnenje preprostega mladega kmeta, ki je s tem v zvezi dejal: »Da bi se pritok letoviščarjev v naše vasi zmanjšal, tega se ne bojim. Če pride do krize, potem bodo k nam še vedno prihajali tisti letoviščarji, ki danes ob možnostih za nekoliko več razkošja še hodijo v dražja letovišča. Ko bodo morali varčevati, bodo prišli k nam.«

Turizem na vasi in v zraku naših gorskih dolin in pobočij ima bodočnost. Ne samo na kmetiji, temveč tudi na vasi je treba napraviti vse, da bodo naše kmetije in vasi še zboljšale svojo prikupnost in vabljalnost.

Lišp s tujim perjem je grda navada

Od 1. julija naprej je na Koroškem okoli 7.000 starih kmetov in kmetice deležnih rente po zakonu o dodatni starostni renti v kmetijstvu, ki ga je avstrijski parlament sklenil 18. decembra minulega leta. Postopno, vendar veljavno nazaj do 1. julija 1958 bodo sprejeli prenakazani denar, ki jim je zaenkrat odmerjen kot prehodna dodatna starostna renta.

Starostna renta, ki jo bodo odslej naprej prejeli kmečki užitarji in užitarice, je korak naprej v prizadevanju za socialno enakopravnost kmečkih ljudi. Zato se kmečki ljudje odločijo o renti upravičeno veselijo. Sila enostransko, strankarsko-propagandistično pobarvano in zaradi tega odbijajoče, za marsikoga pa tudi žaljivo pa je, kar z odloki o renti počenja Bauernbund ÖVP-ja, ko rento izkorišča za svoje politične slavnosti. V zadnjih tednih odpira bauernbundova propaganda vse registre po vaseh in v tisku, da bi dokazala, kako se je že od vsega začetka Bauernbund prizadeval za uresničitev rente. Najmerodajnejši veljaki Bauernbunda hodijo vsako nedeljo po vaseh in »slavnostno izročajo« odloke o renti ter govorijo o svojih tozadevnih zaslugah. O krogih, ki so zahtevali po renti sprožili in ki so se za njeno uresničitev tudi res intenzivno prizadevali, pa zavestno molčijo, tu in tam pa jih celo napadajo.

To početje je odbijajoče toliko bolj, ker so prav iz ust ljudi taistega Bauernbunda, ki si danes pridno konstruira svoje zasluge za rento, v prizadevanju in borbi za njeno uresničitev prihajali najbolj naspro-

tujoči glasovi proti njej. Odkar je na dunajski ravni padla zahteva po dodatni starostni renti v kmetijstvu, so bili prav krogi Bauernbunda tisti, ki so jo na sejah in občnih zborih kmetijske zbornice na vse mogoče načine zavračali in trdili, da je renta za kmete nesprejemljiva, da jih žali v njihovih čustvih, da kmetje odklanjajo »rento za tobak« itd.

Zapiski in spomini na razprave v zbornici in sedanji slavospevi o zaslugah so v kričnem nasprotju. Ni res, kar se danes piše in govori, da »so merodajni krogi v kmetijstvu« (tako se je Bauernbund že vedno nazival — op. ur.) pripisovali uresnitvi rente največji pomen in da so prav funkcionarji koroškega Bauernbunda odprli pot za njeno uresničitev. Res pa je, da so vse ostale frakcije v kmetijski zbornici bile vedno enotne v zahtevi po renti, le Bauernbund ji je nasprotoval tako dolgo, dokler se niso 1956 približale volitve v kmetijsko zbornico.

Resnici na ljubo bodi povedano, da je starostna renta za kmete v prvi vrsti služba avstrijskih socialistov, ki so zahtevali po njej postavili že 1926 v svoj program in ki so jo od 1947 naprej do njene uresnitve neprenehno terjali. Tudi volilna skupnost Kmečka gospodarska zveza je zahtevala po starostni renti v kmetijstvu že leta 1951 postavila v svoj volilni program in se za njeno uresničitev dosledno borila. Res pa je tudi, da se Bauernbund v svojem lovu za kmeti ne lišpa prvič s tujim perjem, temveč je to že dolga leta njegova grda navada.

možnosti ne jemlje na znanje, marveč se tudi na italijanskem ozemlju vede tako, kakor da bi še vedno bil v Avstriji. Nedvomno dobro preračunana psihoza, preračunana v podporo avstrijski manjšini na Južnem Tirolskem, ki ji pa tako utrjevanje in dviganje nacionalne zavesti niti potrebno ni — vsaj danes še ne.

Čeprav so Italijani v zadnjih desetletjih začeli načrtno spreminjati etnični značaj Južne Tirolske in so z naseljevanjem italijanskega življa vsaj v mestih zabeležili tudi že prve uspehe (zlasti v Bozenu), nemško govoreči skupini namreč še ne grozi neposredna nevarnost za obstoj. Južni Tirolci imajo močno, morda najmočnejšo hrbtenico v značilni in hkrati dvomljivi zavesti, da so pripadniki »gospodarskega naroda«. Zato na svoje italijanske sodeželane gledajo z gotovo vzvišeno, kar se zrcali tudi v dejstvu, da je med njimi le redko čutiti željo po prijateljskem sožitju med obema narodoma. Mnogo bolj glasno poudarjajo tezo, da so na tej zemlji oni neomejeni gospodarji in Italijani nimajo nobene pravice, da bi se vmešavali v zadeve te pokrajine. »Šele potem bo možno mirno sožitje med obema narodoma — je namreč dejal predsednik Južnotirolske ljudske stranke dr. Magnago na kosilu, ki ga je njegova stranka v bližini Bozenu priredila za udeležence kongresa FUEV — ko bomo Južni Tirolci poleg popolne enakopravnosti dosegli še

PO ŠIRNEM SVETU

Tokio. — Rdeči križ LR Kitajske je sporočil japonski vladi, da bo prekinil repatriacijo japonskih ujetnikov iz Kitajske za toliko časa, dokler se ne bo spremenilo stališče japonske vlade do Pekinga. Funkcionarji kitajskega rdečega križa so mnenja, da so doslej vršili dolžnost, ki sodijo v pristojnost vlad, povezanih z normalnimi diplomatskimi odnošaji. Kakor pa je znano, Japonska doslej še ni uradno priznala LR Kitajske in zato tudi nimajo medsebojnih diplomatskih odnosov.

Washington. — Pretekli teden so v ZDA proslavljali 182. obletnico ameriške neodvisnosti. Ob tej priložnosti je predsednik Eisenhower naslovil na ljudstvo poslanico, v kateri govori o ciljih ameriške zunanje politike in o vlogi ZDA v sodobnem svetu. Na svetovni razstavi v Bruslju pa je ob tej priliki govoril bivši predsednik ZDA Hoover. Dejal je, da si ZDA prizadevajo doseči na svetu mir in složno življenje vseh narodov ter poudaril, da je te cilje moč doseči samo, če se doseže atomska razorožitev.

Rim. — Albanska vlada je v noti, ki jo je poslala italijanski vladi protestirala proti gradnji raketnih oporišč v Italiji. V noti je rečeno, da bo albanska vlada dovolila Sovjetski zvezi, da zgradi raketna oporišča v Albaniji, če italijanska vlada ne bo upoštevala albanskega protesta.

London. — Britansko zunanje ministrstvo je objavilo pisma, ki jih je poslal predsednik vlade MacMillan predsednikom vlad Grčije in Turčije. V pismih MacMillan vabi oba predsednika na trojni sestanek, ki naj bi ga čim prej sklicali v Rimu ali Ženevi ter da bi na njem skušali doseči medsebojno pomiritev. MacMillan je prepričan, da bi vse tri države utegnile doživeti v prihodnosti velike težave, če ob tej priložnosti ne bi dosegli sporazuma o ciprskem vprašanju.

Kairo. — Trije diplomati Združene arabske republike so bili izgnani iz Libanona. S tem v zvezi je dejal minister v vladi ZAR Ali Sabri, da ta izgon pomeni izzivalno dejanje, ki naj bi povečalo sedanjo napetost. Dejal je še, da libanonski vladni krogi še vedno izvajajo pritisk, da bi prišlo do tuje intervencije, ki naj bi jih zavarovala ne glede na poročilo Združenih narodov, v katerem je rečeno, da ni infiltracije iz ZAR.

Bonn. — Zahodna Nemčija bo zgradila 12 podmornic normalne velikosti. Proučujejo pa tudi možnost izgradnje še nekaj drugovrstnih podmornic. Po pariških sporazumih iz leta 1954 je Zahodni Nemčiji prepovedana gradnja podmornic s tonažo nad 350 ton.

Dvomljiva podpora matičnega naroda

Bežni vtisi z enodnevnega obiska pri Južnih Tirolcih

»Južni Tirolci bi bili srečni in zadovoljni, če bi uživali take pravice, kot jih imajo koroški Slovenci,« je dejal deželni svetnik dr. Oberhammer, ko je v imenu tirolske deželne vlade pozdravljal kongres Federalne unije evropskih narodnostnih skupin v Innsbrucku. Ta ugotovitev, ki

za vsakega, kateri pozna dejanski položaj pri nas na Koroškem, zveni neverjetno kot pravljica iz Tisoč in ene noči, me je vztrajno zasledovala na vsej poti po Južnem Tirolskem in me zaposlovala tudi ob zapisovanju bežnih vtisov z enodnevnega bivanja med Južnimi Tirolci.

Že kmalu za Innsbruckom, ko se cesta med vrhovi Patscherkofel in Kalkogel po 95 ovinkih vzpenja proti Schönbergu, se z obcestnih zidov blestijo veliki napis: »Tirolska do Salurna«, »Napravite Južno Tirolsko svobodno«, »Pomagajte Južni Tirolski, govorite nemško«. Potnik dobi nehotote vtis, da naj državne meje, ki jo bo prekorajil na Brennerju, po

Eden izmed najlepših krajev na Južnem Tirolskem je mesto Meran

izredna določila, s katerimi bo zagotovljen obstoj naše narodnostne skupine in etnični značaj naše zemlje.

S tem pa je tudi že orisal prvenstveno nalogo, ki si jo je zastavila avstrijska manjšina v Italiji. Njeni predstavniki tudi brez nadaljnega priznavajo, da je enakopravnost Južnih Tirolcev v veliki meri že uresničena, toda to jim je premalo. Hočejo dosledno izvedbo Pariškega sporazuma, ki jim zagotavlja popolno avtonomijo, hočejo izredna določila, ker se bojijo, da formalna enakopravnost sama v naslednjih desetletjih morda ne bo več v zadostnem obsegu jamčila njihovega obstoja. Zato njihova dosledna borba proti drugorodnemu doseljevanju (tudi pri nas na Koroškem znano pod imenom »Unterwanderung«) in — čeprav zveni to morda nekoliko čudno — borba proti zblizjevanju in sodelovanju med obema narodoma.

Temu primerno je tudi gledanje Južnih Tirolcev na enakopravnost, ki jo danes uživajo in ki je zelo poučna za nas koroške Slovence. V podrobnosti se na tem mestu ne bi spuščal, ker smo o njih brali in beremo v obširni razpravi »Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev«. Naglasil bi le toliko, da je ta enakopravnost vidna že ob prvem koraku na ozemlje, kjer živi avstrijska manjšina: od največjega uradnega napisa mimo kašipotov in razglasov pa do najmanjših zasebnih napisov so vsi v obeh deželnih jezikih —

Eno leto uspešnega dela na Državni realni gimnaziji za Slovence v Celovcu

Maja leta 1957 je bila v skladu z določili člena 7 Državne pogodbe ustanovljena v Celovcu Državna realna gimnazija za Slovence, ki je začela z rednim poukom v šolskem letu 1957/58. Gimnazija je začela pouk s prvimi tremi stopnjami. Za prvi razred je opravilo sprejemne izpite 39 učencev, od teh 13 deklet, za drugi razred 35 učencev, od teh 14 deklet, in za tretji razred 27 učencev, od teh 10 deklet. Vsega skupaj je torej bilo prijavljenih in sprejetih 101 učenec. Pri petih učencih je bilo vprašanje državljanstva nerazčiščeno, zato so morali šolo zapustiti in se vpisati v nemško gimnazijo. Dva od teh sta se kasneje vrnila, ker je bilo pri njih vprašanje državljanstva razčiščeno.

Delo na šoli je takoj od početka potekalo zelo uspešno in so vsi učenci in učitelji bili zadovoljni. Čeprav so se nekateri zagrizeni šovinisti trudili, da bi delo na šoli otežkočali ali celo odvrnili več učencev in so se pri tem posluževali kaj čudnih metod, ki spominjajo na Little Rock v Ameriki, se slika šole ni spremenila ter se je delo načrtno odvijalo prav do zaključka prvega šolskega leta. Velika prednost slovenske realne gimnazije je v tem, da se učenci naučijo obeh deželnih jezikov v besedi in pisanju ter se tako usposablajo za uspešno delo na ozemlju, kjer prebivata dva naroda.

Učni načrt za slovensko gimnazijo predvideva prav isto snov, kot jo predvideva učni načrti za sorodne šole v državi. Tako se na primer učni načrt za pouk nemščine na Državni realni gimnaziji za Slovence v ničemer ne razlikuje od učnih načrtov na drugih srednjih šolah. Ker se vrši pouk nemškega jezika po enotnem učnem načrtu, ki je predpisan za vse državne realne gimnazije Avstrije, so v tem okviru ustrezno sestavljeni tudi učni programi za posamezne razrede. Tako si učenci pridobijo v nemščini isto znanje kot na enakovrednih nemških šolah. Njih znanje se ocenjuje tudi po istih predpisih. Učenci so v preteklem šolskem letu tako napredovali, da je bil pouk nemščine v vseh razredih docela izvršen.

Prednost šole je vsekakor v tem, da se učenci v polni meri nauče pismene slovenščine ter tako obvladajo materinščino ne samo v narečju, ampak tudi v pisavi in govorici. Razen tega pa si pridobijo tudi znanje učne stvarine v slovenskem jeziku, kar jim mnogo olajša začetne težave, ko se je moral slovenski otrok v popolnoma nemški šoli boriti z izrazi in poleg tega še obvladati snov. Učitelji na slovenski gimnaziji pa se trudijo, ker obvladajo oba deželna jezika, da učence čim bolj usposobijo za življenje ter jim razlagajo snov ob potrebi tudi v obeh jezikih, kar razumevanje učne stvarine še olajša. Seveda je delo učiteljev težavno, ker nimajo na

razpolago dovolj učnih knjig in morajo šele sami pripravljati potrebne skripte. Zato je splošna želja, da bi bile za vse predmete pripravljene ustrezne šolske knjige in bi bil končno odpravljen popoldanski pouk, ki pomeni tako za učitelje kakor tudi za učence posebno obremenitev.

Zaključek šolskega leta je pokazal, da je bilo delo na šoli uspešno, saj so učenci v povprečju izdelali z zelo dobrimi uspehi. Ob zaključku je ravnateljstvo šole izdalo lepo urejeno I. letno poročilo Državne realne gimnazije za Slovence za šolsko leto 1957/58, v katerem je začetna vsa razvojna pot slovenskega zavoda in daje tudi navodila za naprej. Načrt ovitka »Letnega poročila« je okusno in zelo smiselno izdelal dipl. inž. arch. Janez Oswald, ki na šoli poučuje risanje in ročno delo za fante. Na naslovni strani ponazarja osem

Igre na Petrovi gori v Brežah

Slavnostne igre v Brežah so se popolnoma uveljavile in je njihov sloves že davno presegel meje dežele in države. In upravičeno, kajti od leta do leta je uspeh večji in kvaliteta višja. Brez dvoma najlepši dokaz, kaj vse zmore idealizem posameznikov.

Drži, da sta narava in okolje naravnost silila k temu, toda razvalina je bila že na tem, da popolnoma propade, predno je prišel v osebi arhitekta Hannesa Sandlerja človek, ki je v njo vsaj za poletne mesece pričaral zopet življenje. Letos se vsak drugi dan menjata dve igri: Grabbejev »Hannibal« in Shakespearova komedija »Kakor vam drago«. Premiera le-te zadnje soboto zvečer je bila po svoji izvedbi mojstrovina, pri kateri je sleherni igralec bil mojster na svojem mestu. Če so bile do lanskega leta v Brežah še pomanjkljivosti v tem, da so glavni igralci suvereno izvajali svoje vloge in so daleč za njimi zaostajale stranke vloge, letos teh razlik ni bilo več čuti. In v tem je mogoče največji napredek breških iger, ki bodo prihodnje leto praznovali že deseto obletnico. Kljub temu velja v prvi vrsti priznanje Robertu Mösslacherju v vlogi norca in Hannesu Sandlerju, ki je igral Tobijo. Nič za njima ne zaostaja Gudrun Velisek kot Viola. Zadržano kot prava plemkinja Olivia je igrala Roswitha Smolle, Josef Zechner pa je izvrstno podal kneza Orsina. Toda krivico bi delali, če ne bi omenili tudi še Lydio Zitter kot Marijo, Heinza Neunteufela kot junkerja in Heinza Köppla kot Malvolia.

Bila je v vsem popolna igra, ki jo je insceniral Hannes Sandler in pri kateri je Hanns Hattenberger poskrbel za godbo, Lambert Hofer in Sofija Seiser pa odgovarjata za kostume.

Pot, ki so jo ubrali v Brežah, je vredna

stopnic ter osem zrnov, povezanih v klas, osem razredov gimnazije. Le kdor bo varno prehodil vseh osem stopnic, bo dosegel cilj — prvi zrelostni izpit.

Tudi za prihodnje šolsko leto se je že prijavilo preko 40 učencev in tako bodo v prihodnjem šolskem letu 1958/59 napolnjeni že štirje razredi. Veselimo se, da je delo kljub številnim izpadom proti slovenski manjšini uspešno napredovalo, kar je jasen dokaz, da so časi ustrahovanja minuli in da se ljudstvo zaveda, da bo le z zadostnim naraščanjem inteligence mogoče kljubovati pritiskom peščice nahuj-skanih šovinistov, ki jim ni dovolji enakopravnost obeh narodov. Prav uspehi slovenske gimnazije so dokazali, da bo treba resno razmišljati tudi o vseh drugih manjšinskih pravicah, ki so zajamčene s členom 7 Državne pogodbe, ter jih končno tudi v polni meri izpolniti.

posnemanja. Zočili so od vsega početka svoj reportoar le na dela, ki se dajo vskladiti s čudovitim okoljem, in na tej osnovi izpopolnjevali oder in igralce, da je mednarodni sloves, ki ga že uživajo igre na Petrovi gori v Brežah, popolnoma upravičen.

Na svetu še vedno primanjkuje šol

Posebna statistika Organizacije združenih narodov navaja, da je na podeželskih področjih po svetu še vedno 250 milijonov otrok, ki ne obiskujejo šol in ki so brez osnovnošolske izobrazbe. Celotno država, kjer je uvedena osnovnošolska obveznost, so šole s samo po enim učiteljem. Koncem leta 1945 je imela v Združenih državah Amerike skoraj polovica osnovnih šol samo enega učitelja. Leta 1947 je na primer bilo od 71.000 osnovnih šol v Franciji 44.000 takih, v katerih je poučeval samo en učitelj. Izboljšanje možnosti za izobraževanje mladine na podeželskih področjih, ki so tozadevno še močno zaostala, je ena izmed glavnih nalog mednarodne organizacije za izobraževanje. Na letošnjem zasedanju Mednarodne konference za javno izobraževanje, ki se je začela v ponedeljek v Ženevi in bo zaključena 16. julija, v glavnem razpravljajo o pospeševanju izobraževanja na področjih, kjer izobraževalnih možnosti primanjkuje ali jih sploh ni. Mednarodna konferenca za javno izobraževanje je vsako leto v Ženevi, bavi pa se v glavnem s tekočimi prosvetnimi problemi. Konferenco sklicujejo skupno z Organizacijo združenih narodov za prosveto, znanost in kulturo ter Mednarodnim birojem za prosvetljanje. Na letošnjo Mednarodno konferenco je bilo povabljenih 90 dežel z vseh kontinentov.

Celovski madrigalisti na Ljubljanskem festivalu

V torek je gostoval na Ljubljanskem festivalu tudi celovski zbor madrigalistov pod vodstvom dirigenta G. Mittergradnegerja. Madrigalisti, ki so doslej želi že velike uspehe na svojih gostovanjih po različnih evropskih deželah in si na pevskem tekmovanju v Arezzu priborili celo prvo nagrado, so v Ljubljani nastopali v predverju Križank. V glavnem je program obsegal starejše pa tudi novejšo skladbo, ki so jih pevci izvajali v nemškem, italijanskem, francoskem, angleškem in španskem jeziku. Uspeh pevcev je bil tudi v Ljubljani zelo velik, le nekoliko je bila publika presenečena, ker pevci niso pazili nitj ene slovanske, kaj šele slovenske pesmi. Zapeli so le eno pesem slovenskega madrigalista Gallusa — Petelina, toda v latinskem jeziku.

Madrigalisti so v Ljubljani nastopali v okviru kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo. Njihov nastop je bil velik umetniški uspeh. Koncerta so se udeležili številni visoki predstavniki kulturnega in političnega življenja Slovenije ter deželni glavar Ferdinand Wedenig s so-progo in dvorni svetnik dr. Rudan iz Celovca. Predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Krajgher je po koncertu priredil v prostorih Izvršnega sveta sprejem.

Program VI. Ljubljanskega festivala

Danes prinašamo še zadnji del programa VI. Ljubljanskega festivala, ki traja od 28. junija do 20. julija.

15. julij: Večer jugoslovanskih folklornih plesov, »Tanec« Skopje
16. julij: Večer jugoslovanskih folklornih plesov, »Tanec« Skopje
17. julij: Večer medijumskih folklornih plesov — Folklorna skupina Prelog
18. julij: Večer prvič izvajanih slovenskih skladb — Slovenska filharmonija
19. julij: Rezervirano za morebitno ponovitev
20. julij: Rezervirano za morebitno ponovitev

Pričetek vseh prireditev je ob 20.30 v Križankah. V primeru neugodnega vremena so prireditve v rezervni lokaciji.

Enakopravnost na Južnem Tirolskem:
Povsod dvojezični napisi

v italijanščini in nemščini. So sicer vmes tudi samo italijanski napisi, toda na drugi strani jih je vsaj v enakem številu najti tudi v izključno nemškem jeziku. Tako dosledna je ta dvojezičnost, da je najti napise v obeh jezikih celo na jedilnih listkih v gostilnah, na razglednicah in drugih spominskih predmetih ter na miznih

mikrofonih v prelepi sejni dvorani novega poslopja južnotirolske deželne vlade v Bozenu, kjer je deželni glavar ing. Pupp v svojem pozdravnem nagovoru poudaril: Ne zahtevamo nič protizakonitega, marveč samo izpolnitev zakonov, ki jih je sprejela Italija sama. Zahtevamo pa tudi prepoved strank, ki delujejo proti naši manjšini, ker le potem bo mogoča pomiritev v deželi.

Takih in podobnih vtisov bi lahko za beležil še dolgo vrsto, toda že ti so nad vse značilni in navajajo k primerjavi z razmerami, v kakršnih živi slovenska manjšina na Koroškem.

Kje imamo pri nas dvojezične napise? Kar jih je bilo, večinoma privatnih, ker uradno dvojezičnost še vedno ni priznana in upoštevana, so postali žrtev podivjanih šovinistov. Kako je pri nas zagotovljen nadaljnji obstoj slovenske narodnostne skupine in etnični značaj naše zemlje? Ne samo desetletja, marveč že stoletja je v teku načrtno naseljevanje tujerodnega življa in s pomočjo političnega in gospodarskega pritiska je prešlo na stotine slovenskih posestev v last priseljencev. Našo narodnostno skupino, ki je pred polstoletjem tudi po uradnih podatkih štela še nad sto tisoč ljudi, so v uradnih statistikah zreducirali na komaj nekaj tisoč. Našo borbo za enakopravnost, za pravice in nadaljnji obstoj, kar vse nam je — vsaj na papirju — zagotovljeno s členom 7 Državne pogodbe, pa imenujejo »nacionalistično izzivanje«, in to zlasti ljudje in organizacije, katerih delovanje bi

morala oblast prepovedati v smislu zakonskih določil.

Mislim, da nadaljnje primerjave niso potrebne. Le en sam dan naj bi Južni Tirolci obiskali južno Koroško in njihovi vtisi bi bili taki, da se z mnenjem dr. Oberhammerja in njemu enakih nikakor ne bi več strinjali, marveč bi se zahvalili za tako dvomljivo podporo matičnega naroda. Soglasno z nami bi potem povedali: Koroški Slovenci bi bili srečni in zadovoljni, če bi uživali take pravice, kot jih imajo Južni Tirolci!

Rado Janežič

Enakopravnost na južnem Koroškem: Razbiti dvojezični napisi

50 let v službi svojega pevskega zbora

Odbor Slovenskega prosvetnega društva »Kočna« v Svečah se je minulo nedeljo zbral k prisrčni slavnosti. Štirim starim zaslužnim prosvetnim delavcem, ki imajo vsak po svoje neminljive zasluge za društvo, je izročil Drabosnjakovo priznanje, ki ga jim je Slovenska prosvetna zveza podelila na proslavi svoje 50-letnice. Z Drabosnjakovim priznanjem so bili odlikovani Jaka Beguš kot ustanovitelj, prvi tajnik in petdesetletni pevovodja društva, Filip Partl, dolgoletni tajnik, duša in srce društva, ter Marija in Janez Waldhauser kot desetletna odbornika in aktivna prosvetna delavca. Ta slavnost pa je bila na-

di današnja mladina ter ob njihovi nadaljnji vzpodbudi in opori stopila na njihovo pot. Posebno iskreno zahvalo pa je izrekel Jaki Beguš za njegov neprecenljivi doprinos k uspešnemu delu društva »Kočna« in k razvoju pevske prosvete v Rožu sploh.

*

Bilo je v prvih letih sedanjega stoletja. Takratni mladi Svečani so po večerih radi prepevali na vasi. Med njimi je bil tudi mladi mežnar Jok — kakor Jaka Beguš imenujejo Svečani in poznajo Rožani. Glasbeno nadarjen in goreč ljubitelj petja, je fante kmalu pričel navajati k ubra-

Jok pa se je odpeljal na Jezersko, kupil potrebne instrumente in pričel vaditi tamburaški zbor.

Od ustanovitve društva »Kočna« so njegovo delo in uspehi neločljivo povezani z Jako Begušem. Blizu 200 sveških fantov in deklet je sprejemalo od njega prve pojme o ubranem zborovskem petju, veliko število od njih pa je izuril v izvrstne pevce in pripomogel, da je pevski zbor »Kočne« dolgo časa veljal za najboljši rožanski pevski zbor.

Jaka Beguš kot zborovodja nikoli ni miroval, vedno je obnavljal svoj zbor. Po razburkanem času prve svetovne vojne je njegov zbor skupno z igralsko družino društva prvi ponesel spet organizirano zborovsko petje med naše prebivalstvo, gostoval je v Št. Janžu, v Podljubelju, na Plešivcu v Št. Jakobu in na Ledenicah. Zaradi tega ni čudno, da so se nacionalni nestrpnosti v vsi silo zagnali v društvo in njegov pevski zbor. Da bi ga razbili, so takorekoč v vsaki vasi občine ustanovili nemško nacionalni pevski zbor. Toda »Kočna« in njen zborovodja Jok so vzdržali. Čestokrat se je zbor zmanjšal na 6 pevcev, a vedno spet se je opomogel in

številčno narastel. Ubrana zborovska pesem v Svečah ni zamrla. Utihnili tudi ni pod kruto in krvavo silo nacizma. Živela je naprej v odločnem odporu proti nacizmu in se manifestirala v petju borečih se partizanov in njihovih ilegalnih sodelavcev po bližnjih gozdovih, pa tudi v Svečah samih.

Ta odločna volja do življenja je leta 1945 prerasla v nov prosvetni razmah. Takrat 69 let stari Jaka Beguš se je spet vsedel za harmonij in zbral okoli sebe nad 30 starih in mladih pevcev v moški in mešani pevski zbor ter jih pripravil za številne prireditve, ki so se v društvu vrstile v naslednjih letih.

Letos, ko obhaja zlati jubilej svojega pevsko-prosvetnega dela, Jaka Beguš lahko s ponosom gleda na svojo prehojeno pot. Duševno čil in veder, kakor ga poznamo vsa zadnja desetletja, je kot malo-kdo vzor izkušenega in prekaljenega ljudsko-prosvetnega delavca. Iz vsega srca mu želimo, da bi s svojimi izkušnjami in vnetjem lahko še dolga leta oplajal naše narodno-prosvetno delo. In to tudi bo — saj že spet vabi v zbor mlade Svečane in jim želi vlti v srce tiste ljubezni, ki mu je vse njegovo življenje ni zmanjkalo, ki je v njem vedno rasla in ki jo je presajal tudi v srca svojih pevcev.

Pevski zbor SPD »Kočna« v letih, ko je bil na višku. Tretji od desne sede zborovodja Jaka Beguš

menjena tudi počastitvi 82 let starega Jake Beguša, ki je pred 50 leti v Svečah ustanovil prvi pevski zbor, ga vodil, obnavljal in držal skozi vse viharne čase te dobe. Na seji navzoči zastopnik Slovenske prosvetne zveze je odlikovancem posebej čestital in izrekel zahvalo za njihov nesebični doprinos k slovenskemu kulturnemu ustvarjanju v Rožu. Izrazil je željo, da bi se njihovih zgledov in vzorov oprijela tu-

nejšemu petju in k učenju novih pesmi. Leta 1908 se je predstavil s pevskim zborom fantov iz vseh sosednjih vasi. Ko je 29. avgusta 1909 bil pri Adamu v Svečah ustanovni občni zbor Izobraževalnega društva »Kočna« v Svečah, je postal ta pevski zbor njegov sestavni del, Jaka Beguš pa njegov tajnik. V tem svojstvu je kmalu dal pobudo za ustanovitev tamburaškega zbora. Društvo je zbralo denar,

Iz gospodarskega dogajanja po naši zemlji

V zadnjih mesecih opazamo na našem ozemlju povečano investicijsko dejavnost. Na področju beljaškega okraja vidno napreduje razširitev, delno novo trasiranje in asfaltiranje rožanske državne ceste. Med Miklavčevim in Železno Kaplo pa razširjajo, asfaltirajo in obdajajo z novimi okusnimi škarpami cesto čez Jezersko.

Dela na elektrarni KELAG-a v Frajbahu, kjer dela par sto delavcev, naglo napredujejo. Pravijo, da bo z delno zmogljivostjo pričela obratovati že v prihodnji pomladi. Prebijanje rovov pod hribom za Apačami, skozi katere bo tekla voda iz zajezenega Frajbaha v 320 m niže ležečo elektrarno pri Dravi, je zaključeno. Dela na jezu, ki bo 140 m širok in 34 m visok, so v polnem teku, v dolini pa raste poslopje elektrarne.

Medtem so napredovale tudi priprave za gradnjo dravske elektrarne pri Kazazah. Vodopurna pogajanja bodo v kratkem zaključena in merodajni krogi obetajo, da se bodo dela na gradbišču kmalu pričela.

V gornjem Rožu pripravljajo velik vodovod, ki bo z vodo oskrboval 41 vasi občin Marija na Zilji, Ledenice, Št. Jakob v Rožu, Rožek in Lipa. Računajo, da bo vodovod stal okoli 27 milijonov šilingov in bo gradnja trajala 6 do 7 let. Deželna vlada je s svoje strani že zagotovila subvencijo 4.320.000 šil., če bi isti znesek prispevala tudi zvezna vlada. Vodovode manjšega obsega gradijo v Pliberku, v

Bistrici nad Pliberkom, Velikovcu in Borovljah. Bajtiše in Belo pa bodo letos elektrificirali.

Ne moremo pa razumeti, zakaj so običajna dela na tako imenovani razgledni cesti med Kotmaro vesjo in Žopračami ter na cesti med Hodiškim jezerom in Logo vesjo. Obe cesti se nahajata v osrčju korškega turizma in sta v takem stanju, da jih lahko sodimo med najslabše v deželi.

Geometri nad Celovcem

Minulo soboto je krožilo nad Celovcem nekam čudno in počasno letalo. Za šale razporejeni ljudje so trdili, da so to letalo pobrali nekje med staro šaro in da ga preskušajo za konkurenco mopedom. V resnici pa je šlo za novo specialno letalo tipa »Pioneer«, ki je posebej konstruirano za merjenje zemljišč in za fotografiranje pokrajin iz zraka. Medtem ko običajna letala že pri brzini 80 km na uro padejo na tla, ostane to letalo v zraku še pri brzini 50 km. Letalo je last zveznega zavoda za merjenje in je s fotografiranjem iz zraka premerilo površino Celovca in okolice. Letalo torej opravlja delo geometrov oz. jim je v pomoč pri merjenju težko preglednih zemljišč in pokrajin. V prihodnjih dneh bodo s tem letalom merili območje Reisseck — Kreuzeck v Visokih Turah.

Kratke vesti . . .

. . . iz Celovca

Srčna kap je v ponedeljek smrtno zadela komandanta deželnega orožniškega poveljstva za Koroško, polkovnika orožništva Karla Korytka.

Kraja koles v Celovcu je v zadnjem tednu močno narasla. Medtem ko je bilo v tednu od 22. do 29. junija ukradenih 25 koles, je v zadnjem tednu njihovo število naraslo na 32. Od ukradenih je bilo 26 koles nezaklenjenih.

Nov mestni prometni urad so v četrtek zadnjega tedna odprli v magistratu. Urad ima vhod iz Sternallee in bo služil številnim tujim gostom, ki Celovec obiskujejo. Med drugim je prevzel tudi posredovanje prenočišč v mestu. Po telefonu je dosegljiv na številki 36-81, aparat štev. 404.

Po mestu se klati nepridiprav, ki ima posebno nagnjenje za ženske torbice, kjer sluti denar. Minulo soboto je med potjo s kolesa iztrgal dvema ženskama iz rok torbice, v noči od sobote na nedeljo pa je na Križni gori napadel mladega vajenca in ga s pištolo v roki prisilil, da mu je izročil svojo denarnico, nakar je izginil.

V prvem polletju je v Celovcu 57 krat gorelo, naveda v svojem poročilu poklicna požarna bramba. Najbolj pogosto je malomarnost vzrok požarov. Škodo, ki je vsled teh požarov nastala, cenijo na 553.000 šil. škodo pa, ki jo je požarna bramba preprečila, na 1.333.000 šil.

. . . in iz Beljaka

Tradicionalni Beljaški sejem se prične jutri in bo trajal do 20. t. m.

Pri živem telesu je zgorela ponoči od sobote na nedeljo 83 let stara Terezija Gritschacher. Zaradi krčevitih popadov v črevesju, ki jih je imela zvečer, je verjetno ponoči vstala in prižgala svečo, da bi si skuhal čaj. Pri tem je prišla preblizu sveči. Na mah so se ji vneli lasje in navrh še obleka. Drugi dan zjutraj so

starko našli vso ožgano in mrtvo pri vratih.

Neodgovorno početje sta si dovolila dva motociklista, ki sta se za zabavo vozila po koruzni njivi blizu cerkve sv. Janeza in pri tem uničila več sto koruznih rastlin.

Iz odprtega avtomobila je bil ukraden trgovskemu zastopniku J. Lachu suknjič v vrednosti 1.200 šil. Nemškemu letoviščarju pa je iz zaprtega avtomobila bil ukraden fotoaparati. Letoviščar je s tem utrpel škodo v znesku 4.000 šil.

Strela je blisnila skozi stanovanje

O neverjetni sreči lahko govorijo stara žena in trije otroci, ki stanujejo v Blumen-gasse v Beljaku. V četrtek zadnjega tedna je nad Beljakom divjala huda nevihta. Med bliskanjem in grmenjem naenkrat zablisne skozi dnevno sobo, da so starka in otroci kar odreeneli. Strela si je skozi zaprto okno utrla pot v sobo, blisnila mimo starke in otrok čez klavir v sosedno kuhinjo in od tam skozi odprto okno na prosto. Za seboj je pustila edino hud smrad po žveplu, starka in otroci pa razen strahu niso utrpeli nobene škode.

Na strehi hiše je sicer bil strel vod, ki pa je bil poškodovan in brez stika z zemljo.

Podljubelj

Strašna nesreča se je pripetila 75 let stari Mariji Markun, ki je živela v »Domu onemoglih« v Podljubelju. Ko je bila v ponedeljek zjutraj na pokopališču, da počisti grobove svojcev, je tam prižgala tudi sveče. Pri tem se ji je vnela obleka in kmalu je uboga starka gorela kakor bakla. K sreči so se na pokopališču nahajali še drugi ljudje, ki so starki pomagali in jo rešili pred najhujšim.

Ubogi starki, ki je bila vedno vselega

in dobrega srca in ki je pomagala, komur je le mogla, je ta nesreča povzročila hude opekline na katerih je v torek zvečer umrla v deželni bolnici v Celovcu.

Dobrla ves

V ponedeljek smo položili k zadnjemu počitku vojnega invalida Franca Schwarz a. V zadnji vojni je bil težko ranjen v glavo, kar mu je povzročalo iz leta v leto večje bolečine in razjedalo njegovo zdravje in telo, dokler ni koncem zadnjega tedna za vedno zatisnil oči.

Rajni je bil med prebivalstvom splošno priljubljen, ker se je vedno zavzemal za strpnost in mirno sožitje ter odklanjal vsakršno netenje narodnostne mrznje. Zato je bil v svojem trpljenju tudi deležen splošnega sočutja, na svoji zadnji poti pa obilnega spremstva domačinov in vseh, ki so ga poznali. Žal pogrebni obredi niso bili v duhu značajnega moža. Pogrešali smo namreč slovensko besedo, ki jo je rajni vedno spoštoval in ki bi bila spričo obile udeležbe slovensko govorečega prebivalstva pri tem pogrebu na mestu.

Tinje

Če pride otrok do vžigalic, nesreča in škoda nista več daleč. To resnico znova potrjuje primer v Tinjah. Štiriletni fantek

je v ponedeljek prišel do vžigalic, jih stisnil v žep in se šel z njimi igrati. V lopi za steljo je hotel napraviti mal ogenjček — ni pa trajalo dolgo in že je pričel goreti skedenj. K sreči je bila požarna bramba hitro na mestu in preprečila, da skedenj in sosedna poslopja niso zgorela.

Železna Kapla

Po dolgi in trdovratni bolezni je v Železni Kapli umrl Rok Haderlap iz znane Brunarjeve družine v Lobniku. Po poklicu zidar je dolga leta bolehal na vodenici ter pljučni in srčni astmi. Vse prerano — saj je bil star šele 55 let — je pridnega delavca kruta smrt iztrgala iz srede njegove družine. Njegov pogreb bo danes dopoldne. Ženi in trem otrokom naše sožalje.

KOLEDAR

Petek, 11. julij: Olga
Sobota, 12. julij: Mohor
Nedelja, 13. julij: Anaklet
Ponedeljek, 14. julij: Bonaventura
Torek, 15. julij: Vladimir
Sreda, 16. julij: D. M. K.
Četrtek, 17. julij: Aleš

Plahun in psoglavci (KAVKAŠKA PRAVLJICA)

Tale pravljica se začneja takole: nekoč je živel fant in pol, ki se je imenoval Plahun. Ta Plahun, kar vam pove že ime, je bil tak gromozanski junak, da se skoraj ni upal iz hiše. Če je muha brenčala mimo okna, je zacvilil in se skril pod odejo.

Pa ga je nekoč tako ščipalo po trebuhu, da je nazadnje le moral iz hiše, a ni pozabil vzeti sablje s seboj. Z njo je iz strahu mahal na vse strani, na desno in na levo, kakor da se bojuje s hudimi Turki. Pri tem je po nesreči zadell in ubil tri muhe.

In je bil tako ponosen na to imenitno dejanje, da si je dal napisati na sabljo: »To je Plahunova sablja, s katero je posekal trinštirideset Psoglavcev.« Opasal si je bridko orožje, si oprtal vrečo z žitom in ga odnesel v mlin.

Žito je bilo zmleto, naložil si je vrečo z moko in odšel domov. Ali je dolgo hodil ali ne, kdo to ve? Zgrešil je pravo pot in zašel v čisto tuj kraj. Ker je bil že utrujen, se je ustavil pod nekim košatim drevesom. Vrgel je vrečo na tla, a sabljo je obesil na vejo, legel v senco in zaspal.

Nenadoma, kakor da so zrastle iz tal, je stalo pred njim sedem orjaških Psoglavcev, sedem bratov. Vihali so si brke in se pogovarjali, kdo neki je tujec, ki se je upal stopiti na njihovo zemljo.

Psoglavci so bili namreč zelo divji ljudje, hujši od Turkov. Nihče ni smel ne kaznovan stopiti v njihovo deželo. Še pti-

ce, ki so letele nad njihovo zemljo, so jim morale pustiti po eno peresce za colnino; štirinogate živali pa po en parkelj ali kopito.

Najmlajši izmed bratov se je splazil prav do spečega Plahuna in si ogledal sabljo. Vrnil se je in drugim bratom povedal, kaj je zapisano na nji.

Tedaj pa je Plahun odprl oči in zagledal sedem bratov Psoglavcev, ki so se mu približali in ga prosili, naj jim pokaže svojo strašansko moč. Ta je vzel sabljo in udaril z nogo ob vrečo, da se je moka dvignila v gostem oblaku, zakrila Plahuna, sedem bratov in košato drevo.

»Ali ste videli?« jim je rekel. »Tak sem. Če le stopim na zemljo, se v celih oblakih dvigne prah.«

Psoglavci so mu verjeli — kdo bi mu ne bil verjel? Prosili so ga, naj ostane pri njih, zakaj še nikoli niso srečali takega junaka. Svojo sestro da mu dajo za ženo, a nji polovico premoženja za doto.

Plahun se jim ni upal upirati, odšel je z njimi, kamor so ga vodili. Sezidali so mu hišo in mu dali sestro za ženo. Tako je poslej živel s Psoglavci.

Preteklo je nekaj časa — ali je bilo leto ali več, kdo ve? — ko je prišel v ondotne gozdove velik merjasec. Ta je zdaj pa zdaj prihajal v vas, napadal in žrl ljudi. Psoglavci so sklenili, da ga ubijejo. Poslali so k Plahunu sla, naj se udeleži skupnega lova. Plahunu pa to ni kar nič dišalo, poslal jim je pošto, naj le sami opravijo, njega ne bo. Njegova žena pa se je razhučila, vzela palico in ga naglala iz hiše.

Plahun je bežal, bežal naravnost v gozd, kjer je splezal na visoko drevo, da bi se skril. Na srečo ali nesrečo pa je imel merjasec ležišče prav pod tistim drevesom.

Psoglavci so bili sami odšli na lov. Izsledili so merjasca in ga ranili. Ranjena zver je bežala, bežala, tekla naravnost na svoje ležišče, ki je bilo — kakor že veste — prav pod drevesom, na katerem je čepel Plahun in se tresel pred ženo. Ko je junak, ki je ubil tri muhe, zagledal merjasca, je iz strahu padel z drevesa, pa zver naravnost na hrbet in se je trdno oprijel za ščetine. Prestrašil pa se je tudi merjasec, ko je začutil, da ga nekdo jaše in se ga drži za žive in mrtve. Bežal je, bežal in pribežal naravnost v vas Psoglavcev. Ti so se bili medtem že vrnili z lova, pomerili so nanj puške in ga ustrelili.

Plahun pa se je delal, kakor da mu to ni po volji in jih je zmerjal:

»Zakaj ste ga ubili? Ali bi ne bilo bolje, če bi ga bil lepo udomačil, da bi mi jedel iz roke?«

In Psoglavci so mu verjeli, da govori resnico.

Kmalu potem so se prikazali na meji sovražniki, ki so hoteli premagati in pobiti Psoglavce. Bratje so k Plahunu zopet poslali sla in ga prosili, naj jim pomaga. Toda sel jim je prinesel tak odgovor kot prvič. In je bila Plahunova žena zopet huda, zgrabila je palico in moža spodila iz hiše.

Plahun je odšel v konjarno, da si izbere najpohlevnejšega konja, s katerim bi pobegnil. Konji pa mu niso pustili blizu, odganjali so ga s kopiti. Slednjič je našel kobilo, ki je bila zvezana na nogah. Vzel je dve krepelci in ju je porinil kobili v lakotnice, a ona je vse pretrpela in se ni ganila.

»Ta je zame!« je vzkliknil Plahun.

Kako je medved hruške tresel

Slovenska narodna

Na Plešivcu so kmetije oddaljene po več ur hoda druga od druge. Zaradi tega kmet v sili ne more dobiti pomoči od nikoder.

Nekoč je zašel v neprimliko kmet Ljubenc na Plešivcu. Blizu hiše je v bregu rasla njegova stara hruška. Sadje je bilo že zrelo in kmet se je namenil, da bo hruško otrsela. Tisto jutro pa je njegova sosedka že zgodaj odšla po vodo. Šla je mimo hruške in ker jo je nekdo tresel, je začela pobirati sadeže, rekoč:

»Očka, le tresite, jaz pa bom pobirala.«

Ko je napolnila prdepasnik, se je hotel kmetu zahvaliti in je pogledala kvišku. Na drevesu je zagledala medveda. Zakričala je, spustila predpasnik, da so se hruške zakotalile po tleh in odhitela v hišo klicat Ljubenca. Ta se je sicer hudo jezil, končno pa je dejal:

»Saj je vseeno, če tresem hruške jaz ali medved.«

Nato je opazoval skozi špranjo pri vratih, kdaj bo medved nehal s tresenjem. Pod hruško so stale gare. Hruške so padale tudi nanje in se razletavale. Kmeta je bolelo srce, ko je videl, kako mu gre sadje v izgubo.

Medved je končno prenehal tresti hruško in zlezal z drevesa. Ko je bil že na zadnji veji, se je ta nenadoma zlomila in medved je telebnil na gare. Gare so se premaknile in zdrvele po klancu navzdol v prepad. Medved je med vožnjo strašno rjul in posnemal človeške glasove.

Medved se je hudo potolkel. Bil je ta-

Zajahal jo je in odjezdil, a ne proti sovražniku.

Psoglavci, ki so to izvedeli, so se spomnili na merjasca in si mislili: Bo že prišel, ko bo sila največja... Pogumno so se zgrabili s sovražnikovo vojsko.

Ko je Plahunova kobila zaslišala streljanje, je bila na mah vsa spremenjena. Obrnila se je in v diru kot blisk zdrvela proti sovražniku.

Plahun se je od strahu oprijel veje nekega hrasta, a kobila je tekla s tako silo, da mu je drevo s koreninami vred ostalo v rokah. Žival je planila med sovražnike in jih pobijala s kopiti. Kar jih je ostalo, jih je Plahun potolkel s hrastom, s katerim je iz strahu mahal okoli sebe ali pa so jih pobili Psoglavci.

Po končani bitki so Psoglavci zgrabili kobilo za uzdo in Plahuna med zmago-slavnim petjem odpeljali domov. Izbrali so ga za svojega poglavarja. In menda še danes živi med njimi, če ni že umrl.

Tri muce

Bile so nekoč tri muce, črne kot oglje, z majhnimi rožnatimi noski in lepimi zelenimi očmi.

Nekega zimskega večera so si zaželele, da bi šle malo ven, čeprav jim je mama to prepovedala. Medtem ko je mamica pri peči dremala, pa so muce po tihem zapustile kuhinjo.

Zunaj se je mračilo, snežilo je. Nežne mehke snežinke so pokrivale zemljo z belo odejo. In prav kmalu so bile vse tri mucke čisto bele. Ko jih je zazeblo, so se premražene in preplašene vrnile domov.

Ko je mamica zaslišala mijavkanje pred vrati, je pogledala skozi razpoko v vratih in zagledala tri neznane bele muce.

»Nak, te pa niso moje,« si je mislila, »moje so črne.«

Vrata se niso odprla in tri muce so ostale vsi noč zunaj. Drhte le so od mraza in prav nesrečne so bile.

Tedaj so sklenile, da bodo v bodoče vedno ubogale svojo mamo.

F. S. FINŽGAR

POD SVOBODNIM SONCEM

DRUGA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

79

Iztok je zvil pergament. Takoj so za-jezdili na splave in se napotili čez Donavo proti Turrisu.

Dasi bi bili lahka dosegli še tisti večer na pol razdejano mesto, si je Izток premislil. Vojaki so bili izmučeni, konji spehani. Če pridejo do Antov na noč, jih ti lahko napadejo in premagajo. Slutil je, da mora biti za brdom in lesom, ki se je vlekel vzporedno z Donavo proti Aluti, cela vojska Antov. Zakaj sicer bi si ne drznili priti pred vhod do gradišča Slovenov.

Zato se je utaboril v šumi na južni strani brd in čakal noči. Pet najzanesljivejših vohunov pa je odposlal ponoči preko gozda v Turris, da poizvedo za moč Antov.

Ko se je razgrnila noč nad pokrajino, noč brez mesečine, pa bogata za čudo nizkih in svetlih zvezd, je ležal Izток vznak na mahu; pod glavo si je dejal ščit, čez prsi, opasane s trdim jeklom, težki meč. Odkar se je vozil z Ireno od Epafroditove vile po Propontidi, se mu ni zdela

še nobena noč tako lepa, nikdar se mu niso približale zvezde tako nizko, nikoli mu niso bile prsi tako pretesne kakor ta večer. Ves ogenj strastno ljubečega srca se je razkipel po žilah. Pod oklepom je trkalo srce ob Epafroditovo pismo, ki je tiho šepetalo: »Pridi, junak, pridil po golobico! Že dviga peruti, njeno modro oko kopni na sever. Čaka, da te zazre prevzesta in ti zleti na prsi, kjer počije in zaživi sanje, ki jih tiho koprneče sanja vsako noč, vsak dan, vse trenutke.« In ob istem pergamentu je tičalo pismo iz carske pisarne. Kakor meč v zasmahu je bilo to pismo. Udarci bo topotnil in zvalila se bo glava črnega zmaja — nesloge in bratomornega boja. Sloveni in Anti se objamejo, vse sovrašтво se preljuje v ljubezen, ki zagori v grozno preteč ogenj. Bizanc zatrepeta, njegovim orlom udarijo na perut sokoli Slovenov.

Ob tej misli je junaku vztrepetalo srce. Valovi sreče so ga prepluli, dvignil se je, naslonil s komolcem ob ščit in gledal zlate milijone nad seboj, iz katerih je sijala nanj upa polna sreča.

»Bogovi, prizanesite, zaradi naroda, ki vam kolje darove!« Siloma se mu je oglasil vzdihljaj prošnje na ustnicah. Ustrašil se je svojega glasu. Med vojščaki se je nekdo preobrnil. Veriga na meču je zarožljala.

Iztok je omahnil nazaj na ščit.

Domislil se je tiste noči, ko je neizku-

šen mladeč ležal takisto vrh teh hribov in prežal na Hilbudija. Vse je drugače odtele. Tako daleč se mu je zdela tista noč, da jo je komaj dosegel s spominom. Vse je drugače, on sam, njegova roka, njegove misli, le v srcu je nekaj ostalo: hrepenenje po svobodi, ljubezen do naroda in prav globoko v srcu, na dnu v skritem kotu — mrzli dvomi.

Kot mladeč je razmišljal: »Vokodlak — Morana — besi — da bi mu škodovali? Zakaj se jih ne boji Hilbudij? Danes dviga isti hladni dvom sikajoče želo: Bogovi, prizanesite! Li res? Kaj resnično? Zmaguje Perun? Kaj ga vodi Svetovit? Ali je res Morana njegov meč?«

Čuden strah je objel senca junaku. Zbal se je misli. V listju je zašumelo.

»Če bi Setek.«

In tiha, bojazni polna vera očetov je segla po želu dvoma v njegovem srcu in mu odkrnila konico. Po nebu je priplul žareč oblak. Izток se je zameglilo pred očmi. »Če se vozi Perun? Če ima nabrušene strelice v maščevalni roki?«

Zopet se je dvignil, segel po meču in prisegel neizmerne obete Perunu in Svetovitu.

Ali v istem hipu, ko je zatiskal oči, se mu je tiho približala Irena z blagovestjo v rokah. Iz knjige je gorel plamen ljubezni in ožarjal njen obraz, ki se je smehljal v globoki veri njegovim dvomom. Tihom so se zgibale njene drobne ustnice ka-

kor nekda v čolničku. Zdelo se mu je, da so se pordele od njegovega poljuba. Kakor od daleč, izpod neba, je potkal njen glas na njegove prsi in govoril kakor nekda:

»Veruj, Iztoče, veruj resnici in Kristusova ljubezen napolni tvoje srce!«

Odprl je oči, desnica je zakrtila proti njej, da bi jo štitil k sebi kakor tedaj na Epafroditovem vrtu pod oljkami. Ali roka je trčila ob mrzlo nožnico, Irena je izginila, krog njega so hropeli v trdem snu vojščaki.

Iztok je vstal truden od misli. Z dlanjo je potegnil preko čela. Spanec se je poslovil od njegovih trepalnic. Zavil je s tihimi koraki v šumo, da bi se razhodil in umiril.

Tedaj se je oglasilo govorjenje, smeh, hrestanje suhih vej. »Anti!«

Potegnil je meč in obstal na mestu. Razveselil se je, da udari v boj in prežene težke misli. Po šumu je sodil, da je malo mož. Zato ni poklical spremljevalcev.

Glasovi so se bližali, veseli in razposajeni. Izток je prisluškal. Kmalu pa je vtaknil meč v nožnico. Prihajali so njegovi ogledniki.

»Kako?« je nagovoril prvega, ki je stopil predenj.

»Brez nevarnosti! Nekaj starešin in pest vojščakov. Samo pet ognjev si kurijo!«

»In poslanci iz Bizanca? So odšli? Nimajo spremstva s seboj?«

Znižanje dohodninskega davka vsled elementarnih škod

Po zakonu o davku na dohodnino (Einkommensteuer) obstoja možnost, da finančni urad na posebno prošnjo odmerjeni davek zniža, če je kmetija utrpela znatnejšo škodo zaradi suše, toče itd. Ker letos suša ni prizadela le posamezne kmete, temveč cele vasi in občine, se priporoča, da pristojni občinski uradi sestavijo seznam vseh po suši oškodovanih kmetovalcev in ga predložijo finančnemu uradu. V seznamu mora biti točno opisana vrsta škode in poljščine, ki so bile prizadete ter njihova površina. Višina škode mora biti navedena tako v odstotkih izpadlega pridelka kakor tudi v njegovi vrednosti.

Kjer občine takega seznama ne bi hotele napraviti, naj prizadeti prosi za izstavitev potrdila, ki bo vsebovalo vse

zgoraj navedene podatke. To potrdilo mora biti kolekovano s 6 šil. in predloženo pristojnemu finančnemu uradu. V izjavi za davek na dohodnino za leto 1958 (ki ga bo treba izpolniti v prvih mesecih prihodnjega leta) je treba potem na to škodo in potrdilo o njej posebej opozoriti.

Za znižanje davka na dohodnino vsled snežnih polomov je treba prav tako dobiti potrdilo o višini škode. To potrdilo iz-

stavi gozdna nadzorna postaja (Forstaufsichtsstation) in ga je treba potem priložiti izjavi za davek na dohodnino za leto 1958, kjer je poleg doseženega izkupička za les treba napraviti še pripombo »Schneebruchholz laut beiliegender Bestätigung«. Zakon o davku na dohodnino namreč v § 34 predvideva za izkupičke za les, ki je bil posekan vsled elementarnih katastrof, znižano obdavčenje.

Pozor — lubadar se je pojavil!

Po zimskih snežnih polomih je v gozdovih ostalo nepospravljenih veliko polomljenih in poškodovanih dreves. Ker so taka drevesa legla za lubadarje in druge gozdne škodljivce, so pristojne gozdne inšpekcije odredile, da mora biti polomlje-

no in poškodovano drevje spravljeno do 30. aprila. Po tem času se na njem naseli lubadar. Nenormalno in izredno vroče vreme v majniku je razvoj lubadarja in drugih gozdnih škodljivcev močno pospešilo. V nekaterih gozdovih so napadi drevja po lubadarju že vidni.

Pristojne gozdne inšpekcije in nadzorne postaje opozarjajo, da je treba polomljeno drevje čimprej spraviti in napadeno drevje takoj olupiti, lubje in skorjo pa takoj sežgati. Če smo na drevju opazili lubadarja, je treba to takoj javiti občini ali orožniški postaji ali pa direktno bližnji gozdni nadzorni postaji.

Kdor bo v tem malomaren, lahko pričakuje visoko kazen pristojnega okrajnega glavarstva.

Subvencije za znižanje potrošnje lesa na kmetiji

V torek, dne 15. julija, poteče rok za vlaganje prošelj za doseg državnega prispevka k nakupu naprav in pripomočkov za zmanjšanje potrošnje lesa na kmetiji.

Da bi se zmanjšala potrošnja lesa na kmetiji in se omejilo grabljenje stelje v gozdu, podeljuje zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo od letos naprej subvencije za naslednje ukrepe:

1. Pokritje streh z opeko ali eternitom na stanovanjskih in gospodarskih poslopjih, ki so še pokrita z deskami ali skodljami (šindeln) — prispevek 30 % stroškov za trdo streho.

2. Ogradišče kmetijskih in gozdnih zemljišč z ograjo iz žične mreže ali žične pletenine — prispevek 40 % stroškov za žično mrežo ali pletenino.

3. Prezidava štedilnikov in drugih ognjišč za zmanjšanje potrošnje drv — prispevek 30 % izdatkov za prezidavo.

4. Nadomestitev lesenih žlebov, napajališč, vodovodov, odtočnih kanalov itd. z železnimi, jeklenimi ali betonskimi — prispevek 30 % izdatkov za novo napravo.

5. Impregnacija lesenih naprav in delov poslopij — prispevek za nakup impregnacijskega orodja znaša 30 %, za nakup impregnacijskih pripravkov pa 25 %.

6. Nakup šote (Torf) za nastilj — prispevek znaša 30 šil. na 100 kg, vendar ni višji od 1.500 šil. na kmetijo in leto.

Prošnje za doseg teh prispevkov za tekoče leto je treba do 15. julija t. l. predložiti okrajni gozdni inšpekciji ali pa oddelku za gozdarstvo koroške kmetijske zbornice, Celovec, St. Veiter Ring 57 (Kucharjev dvorec).

Podajevanje subvencij v gornje namenene se bo v prihodnjem letu ponovilo in

bo treba prošnje za doseg subvencije v prihodnjem letu predložiti do 29. decembra 1958. Za subvencijo lahko prosijo kmetje, kmetijske zadruge in kmetijske skupnosti, ki imajo manj kot 200 ha veliko posest.

Pri pleskanju silosov bodimo previdni

Vedno spet se zgodi, da pride pri pleskanju silosov do nesreč. Ko pripravljamo silos za novo polnjenje, ko čistimo njegove stene ostankov lanskega leta in ko ga navrh pleskamo z Intertolom, moramo imeti predvsem lestvo zavarovano, da ne spodrsne. Upoštevati pa moramo tudi še druge nevarnosti in ukrepe, da se obvarujemo nesreče.

Silos pleskajmo le ob suhem in hladnem vremenu. Tedaj je nevarnost razvijanja plinov, do katerega pride pri pleskanju z Intertolom, najmanjša. S pleskanjem pričnimo od spodaj navzgor. V nasprotnem primeru se lahko zgodi, da nas zaradi vdihavanja plinov obide slabost. S pleskanjem večkrat prekinimo in pojdimo iz silosa na svež zrak. Predvsem pa pri pleskanju ne kadimo; plini, ki nastajajo iz sestavin Intertola, so eksplozivni. Po končanem pleskanju pustimo silos na vse strani odprt. Predvsem odvodni jašek naj ostane odprt, da bodo plini na tleh lahko odhajali skozi njega.

Ko pričnemo silos polniti in preden stopimo vanj, preskusimo, če v njem niso dušljivi plini. Najprej spustimo v silos na drogu gorečo svečo in sicer do dna. Če ta ne ugasne, lahko gremo v silos. Če pa ta ugasne, moramo silos prej dobro prepihati. Najlažje ga bomo prepihali, če bomo ob odprtih linah dalj časa v silos re-

zali silažo. Pritisk, s katerim siloreznica piha zelenje v silos, bo za prezračenje zadostoval. Prav bo tudi, da bomo med polnjenjem — recimo, zjutraj, ko polnjenje nadaljujemo preskusili, če se nad zrezanim zelenjem ni čez noč nabralo preveč ogljikove kisline, ki človeka zaduši. V tem primeru bo tudi goreča sveča povedala, ali smemo v silos ali ne. Nevarnost nastajanja ogljikove kisline med siliranjem je posebno velika pri mladim in na beljakovinah bogatim zelenju (detelje, mlade trave, grašča in grah).

Mleko in učenje

Mleko sodi med najpomembnejša hranila šolskih otrok, saj vsebuje celo vrsto hranilnih snovi. Na Škotskem so z enketo pregledali prehrano gospodinj in njihovih hčera. Ugotovili so, da je v hrani premalo kalcija in vitamina B-2. Prizadetim so svetovali, naj uživajo več mleka in mlečnih izdelkov.

Za rast kosti in zob je apnenec najvažnejši mineral, ki ga je v vsakdanji hrani pogosto premalo. Zgrbljena drža in podobni pojavi pri mladih ljudeh so pogosto posledica pomanjkanja apnenca. V mleku pa je te snovi v podobni kalcija dovolj. Podobno velja tudi za vitamin B-2,

Porast števila kmetijskih strojev

Po presledku štirih let so lani v državi spet šteli kmetijske stroje. Z ozirom na burno mehanizacijo kmetijstva v zadnjih letih bodo marsikoga zanimali rezultati tega štetja in porast števila strojev od leta 1953, ko so tudi šteli kmetijske stroje v državi. Naslednji pregled kaže, da je porast večji, kakor bi si marsikdo predstavljal. Tako so med drugimi našli:

	1957	1953
traktorjev	78.700	31.000
motornih kosilnic	58.000	28.000
vozov z gumijastimi obroči	93.500	45.700
traktorskih plugov	56.800	20.600
encosnih traktorjev	1.600	400
trosilcev hlevskega gnoja	2.900	700
žitnih kombajnov	4.400	900
pralnih strojev	57.900	3.900
električnih štedilnikov	29.300	4.200
električnih brzoparilnikov	11.700	2.200
hladilnikov (zasebnih)	17.700	3.700
zadružnih zmrzovalnic	800	?

Za nakup kmetijskih strojev je kmetijstvo v letu 1957 izdalo 1.572 milijonov šilingov ali 18 % več kakor v letu 1956. Vrednost proizvodnje domačih kmetijskih strojev je v letu 1957 znašala 455 milijonov šilingov nasproti 387,7 milijona v letu 1956 in 414 milijonom v letu 1955.

Aleksandrino kosimo pred cvetenjem

Aleksandrino smo že marsikje spoznali kot deteljo, ki nas v pogledu na zimске zaloge krme reši, če druge rastline za prvo košnjo odpovedo. Zanimivo pa je poročilo iz Nemčije, ki priporoča, da moramo Aleksandrino vsakokrat kositi prej, preden gre v cvet. Ko prične delati popke, moramo kositi. Spomladi sejana Aleksandrino, ki so jo prvič kosili 5. julija, je dala v letu 4 košnje s 116,6 q sena in 20,58 q beljakovin po hektarju. Tri tedne pozneje prvič košena Aleksandrino pa je dala le še 3 košnje s 103,4 q sena in 16,38 q beljakovin po hektarju. Po beljakovinah v mleko preračunana razlika znaša po hektarju 8.400 l mleka.

»Viljenec jih gosti in se širokousti. Komaj deset oklepov smo ugledali.«

»Dobro. Lezite počivat. Ob prvi zarji odrinemol.«

Petorica je legla k vojščakom. Tudi Iztok je sedel na trhlo deblo, se naslonil ob meč in zadremal.

Preden so še zažareli nekateri že rumeni listi vrh brd v sončnem svitu, so Slovenci odjezdili proti Turrisu.

Ko so zableščali šlemi pred na pol porušeni zidovnjem, je kriknila straža in zatrobila v rog. Zbor Antov je planil iz spanja, preplašen in zbežan. Čuvar je naglo prepoznal Iztoka in zaklical obupan preko ležišč njegovo ime.

Drhtavica je zgrabila Ante, carski poslanci so pobledeli in vzdihali: »Usmili se nas, Gospod, usmili se!«

Vse je bežalo na obzidje, vsak je dvigal kopje, nekaj strelce je prifrčalo Slovenom v pozdrav.

Tedaj je Iztok velel vojščakom, da so zaostali; pozval je dva najstarejša borca, zamahnil z roko proti ozidju: »Mir, mir bratom!« in zajezdil z njima skozi porušena vrata v Turris.

Anti so strmeli z izbuljenimi očmi, polnimi sovraštva na ponosnega Slovena, ki je sedel v sedlu kakor kralj, prihajajoč med sužnje.

Ko je Iztok zagledal Viljenca, je takoj razjahal in se mu približal.

»Dobro jutro in tisoč srečnih dni naj ti prisodijo sojenice, velmožni starosta, Viljenec, bratskega rodu Antov čuvar.«

»In tebi, slavnega Svaruna mogočni sin!«

Viljenec je govoril z votlim glasom, napolnjenim z žolčem in studom. Besede so se sunkoma trgale iz grla.

»Ne zameri, da sem te dramil. Tvoje oko je še trudno, ker si gostil v pozno noč svoje lastne sovraže.«

Trije bizantinski poslanci so se ugriznili v ustnice, ko jih je zadelo mrko Iztokovo oko.

»Priatelj! so našega rodul Ne zasmehuj, da ti prizaneso bogovi! Govori, kaj je tvoje poslanstvo! Vojsko imaš zunaj, če nas pokolješ, maščevanje od bogov!«

»Moj meč se ni pomočil v kri bratov in se ne bo. Zadosti mu je krvi sovragove, da se je je napil in se je še napije dosita.«

»Zakaj govoriš tako oholo, če si poslanec?«

Bizantinec se je drznil in stopil pred Iztoka.

»Stran!« je zagrmel Sloven. »Tako govoriš ti, sluga Upravde, z menoj, ki sem magister peditum, imenovan od same svetle despojne, carice Teodore!«

Vsi trije poslanci so se ob tem imenu globoko priklonili kakor stroji brez volje.

»Poslanec sem, da, in ponosen sem, ker sem zmagal kačo vaše prelesti. Mir pri našam bratom, pogibel vam, sovragom!«

»Kačo naše prelesti?« je ponovil drzno Bizantinec.

»Da, kačo zlogolko, ki je zastupila bratska srca! Jo li poznate, hinavci carski?«

Za hip je nastal molk. Jarožir in še en vojščak, ki sta spremljala Iztoka, sta stisnila ročnike. Zakaj pogledi Antov in Bizantinca so se zgovarjali in ščuvali:

»Ubijmo ga!«

»Zakaj molčite? Ha, vaše oči klečeplazijo pred starostjo Viljencem, da bi pomočil železo v mojo kri in zapisal krvavo zavezo z vami! Magister peditum, ljubeč carice Teodore, ima dobro zastražene prsi, da mu ne ukrade zlepa kdo srca. Zakaj jokala bi po tej pripravi igrači vaša sveta despojna, bivša vlačuga aleksandrijska! In sam satan krščenikov, ki jezdi na plečih Upravde, se razjoka, ko zve, da se boči nad Tunjušem in tovariši gomila, ki jo je nasul Iztok.«

Ob teh groznih psovkih na sveti dvor so se spačili od črta obrazi Bizantinca, Anti so rožljali z meči in ostrmeli, ko so zvedeli o Tunjuševem porazu. Da ni zaslanjal Iztokovega hrba stražni Jarožir, stežka bi se bili ukrotili in prizanesli drzne-mu Slovenu. Tudi Svarunič je vedel, da

ga varuje meč starega Slovena in pred ozidjem močna četa. Zato se ni razburil, ni ganil, ko je završalo med Anti. Mirno je posegel za zapono in izvlekel izpod oklepa carsko pismo.

»Starosta Viljenec, žalost vas je pograbila, ko ste čuli, da je pod rušo pesjan Tunjuš, požrešni volk naše in vaše svobode. Toda žalost se ti razsladi v veselje, ko zveš, kaj govori to pismo, ki se je grelo na izdajalskem srcu pasjega Huna! Tolmača imaš, vevrednega kozelnika; naj ti čita!«

Suh kozelnik, z grbo nad levimi pleči, enook, je sprejel pergament in bral in prevajal.

Bizantinci so bledeli, Antom so se razpirala usta od začudenja, s čel so ginile preteče senice.

»Ukana!« je zastokal bizantinski poslanec, ko je bilo pismo prečitano.

»Ni ukana, starosta Viljenec! Delo bogov je!«

Kozelnik je pomolil starosti pismo in z dolgim črnim nohtom kazal na pečat Upravde.

Anti so v jezi zamrmrali. Mrki pogledi so zbadli Bizantinec.

»Srca se odpirajo!« je pomislil Iztok in izpregovoril.

(Nadaljevanje sledi)

TRAVEN:

DVOBOJ v džungli

Svetilke v parku so zaplamele. V kratkem času, odkar se je bil v Antoniju pričel boj, se je naglo znočilo. Še v svetli dnevni luči sem videl njegov odkriti, neprizadeti obraz. Zdaj pa mi je noč zakrila v njegovem obrazu vse tisto, kar je bil prej zame naravni, goli, resnični in odkriti človek Antonio. To, kar naj bi bilo postalo zame nepozaben pripetljaj — študirati poteze in gibe človeka, ki so ga obsedle temne sile in ga zdaj stresajo in mikastijo, tako da se mu upre vsaka dlavica in žilica na telesu — to so mi zdaj razdrle kričave svetilke, ki so lagale v Antonijev obraz sence in črte, ki jih v resnici ni bilo.

Resničen je bil samo njegov vroči dihanje, resnični so bili le njegovi tipajoči in v kremplje se krčeči prsti. — Vse drugo je postalo gledališka osvetljava. Na sosednji klopi je sedel indijanski delavec, razcapan kakor deset tisoči našega razreda, ker zaslužek pogostokrat komaj zadostuje za

hrano in večkrat ne ostane niti za pograd po trideset centavov v eni tistih mnogih prenočišč, kjer se jutraj po petdeset, osemdeset ali sto tovarišev vseh ras in narodov sveta — mogoče z ravno toliko ali še več boleznimi, ki jih zdravniki poznajo ali ne poznajo ali morda še ne slutijo — umiva v istem čeburu, briše z isto brisačo in češe z istim glavnikom.

Indijanski proletarec je na klopi zaspal. Udi so se mu sprostili in utrujeno in zdelano telo se je vse bolj in bolj grudilo v kupček cunj.

Pa se je priplazil indijanski policaj. Krožil je okrog klopi kakor ptica roparica okrog plena, ki ga je opazila z višine, kako plazi po zemlji. Ko je spet prišel na klop, je svoj usnjeni bič povlekel skozi dlan in zamahnil z živalsko surovostjo in potuhnjnim rezanjem v obrazu po delavčevem hrbtu. Strašen udarec. S pridruženim stokavim vzklikom se je delavčevo oprsje prevrnilo naprej, ko da mu je z

mečem presekan hrbet. Potem pa mu je telo naglo planilo nazaj. Stokaje se je zviljal in počasi segel z roko proti bolečemu hrbtu. Tedaj je policaj stopil naprej in se peklensko zarežal delavcu. Revežu so od bolečine pritekale na lica debele solze. Dejal pa ni nič. Ni vstal. Mirno je obsedel na klopi. Kajti do tega je imel pravico. Naj bo še tako razcapan, vendar sme sedeti na klopi, pa naj hodi okrog še toliko elegantnih caballerov in senor, ki se jim v večernem hladu zahoče udobnih klopi in bi radi poslušali koncert, ki se bo kmalu pričel. Indijane je to vedel, bil je prebivalec in državljani svobodne dežele, kjer milijonar nima nič večje pravice, da bi posedal na tej klopi, kakor ubogi Indijane, pa če se mu zljubi tudi celih štiriindvajset ur. Spati pa na klopi ni smel. Tako daleč ni segla svoboda, pa čeprav je stala klop na Trgu svobode. Bila pa je to tista svoboda, po kateri sme tisti, ki ima oblast, bičati tistega, ki je nima. Prastari zakon dveh svetov. Prastar kakor zgodba o izgonu iz raja. Davno nasprotstvo med policijo in med siromašnimi in nadložnimi, med gladujočimi in potrebnimi spanja. Indijane ni imel prav, to je pač vedel, zato tudi nič ni rekel, samo stokal je. Satan ali Gabriel — policaj se je imel za drugega — je imel prav.

Ne! Pa ni imel prav! Ne! Ne! Kri mi je stopila v glavo. V vseh deželah visoke civilizacije, v Angliji, Nemčiji, ali Ameriki — in kako šele v drugih deželah — je policija tista, ki biča, in delavec tisti, ki ga bičajo. Čemu se potem čudi tisti, ki zadovoljno sedi pri koritu, če se to korito streše, če mu korito nenadoma prekucnejo in vse razbijejo v treske. Jaz pa se ne čudim. Rana od kroglice se zaceli; rana od biča nikdar. Zažre se vse bolj globoko v meso, zadene srce in prodre v možgane ter sprosti krik, da se zatrese zemlja. Krik: »Maščevanje!« — Zakaj je Rusija v rokah boljševikov? Ker so prej tam najhuje bičali. Bič policajja ravna pot ljudem, ki derajo naprej in od katerih korakov zabobnijo svetovi in se raztreščijo sistemi.

Gorje zadovoljnim, kadar bičani kričijo: »Maščevanje!« Gorje sitim, kadar jer-

meni bičev razžro srca lačnim in raztrgajo možgane potrpežljivim! Prisilili so me, da sem postal upornik in revolucionar. Revolucionar iz ljubezni do pravičnosti, iz pripravljenosti, da bi pomagal nadložnim in razcapanim. Pogled na krivico in neusmiljenost napravi ravno toliko revolucionarjev kakor nezadovoljstvo in glad.

Planil sem pokonci in skočil h klopi, kjer je še vedno stal policaj, vlekel bič skozi dlan ter sem pa tja z njim zažvižgal po zraku in se z bliskajočimi očmi režal svoji zvijajoči se žrtvi. Ni se zmenil zame, ker je mislil, da mislim sesti na klop.

Stopil pa sem tesno k njemu in dejal: »Tako me peljite na stražnico. Javil vas bom. Veste, da vam vaši predpisi dajejo pravico do uporabe biča samo tedaj, ako vas kdo napade, ali pa pri rabuki na cestah po ponovljenem opozorilu. To vendar veste?«

»Ampak pes je tu na klopi zaspal,« se je zagovarjal mali zagoreli peklenšček, ki ni bil višji od pet čevljev.

»Potem ste ga smeli zbuditi in mu povedati, da ob tem času tu ne bi smel spati, in če bi bil spet zaspal, bi ga bili smeli pregnati s klopi, vendar ga v nobenem primeru ne bi bili smeli tepsti. Torej z menoj na stražnico. Od jutri dalje ne boste imeli več prilike, da bi koga bičali.«

Fant me je nekaj časa gledal, videl je, da sem belec in da mislim resno. Obesil je bič na kljukico v svojem pasu in z urnim skokom zginil, kot bi ga bila požrla zemlja.

Indijane je vstal in počasi odšel. Stopil sem nazaj k Antoniju.

Naj bo morilec ali pa ne, sem si mislil. Saj je prav vseeno. Vse je džungla. Povsod je džungla. Žri! Ali pa te požro! Muho pajek, pajka ptič, ptiča kača, kačo coyot, tarantela coyota, tarantelo spet ptič, ptiča pa — Zmeraj v krogu. Dokler ne izbruhne kje zemska katastrofa ali revolucija in prične kroženje znova, le v drugi smeri.

Antonio, čisto prav si imel! Pravica je tvoja. Živi ima vedno prav! Mrtvec je kriv. Ko bi ti ne bil umoril Gonzala, bi te bil umoril on. Morda. Ne, gotovo! To je krog v džungli. V džungli se tega tako kmalu naučiš. Primerov je kar preveč, in vsa civilizacija ni drugega, kakor naravna posledica občudovanja vrednih zmognosti posnemanja.

Spoznavni znak

Prejšnjo nedeljo je Elfrieda obogatila svoje osebne dokumente — dal sem ji odpustnico.

Preprosto in jedrnat:

Pred nekaj meseci sem jo pismeno spoznal. S pomočjo rubrike »Razno« v »Čebeljem kurirju« (centralni organ nemških ljubiteljev insektov). Moje ostro grafološko oko mi je takoj povedalo, da je Elfrieda očarljivo bitel! Njen »u« je bil opremljen z izredno ljubko kljukico, njen »t« je jasno kazal vitko linijo moderne žene in očarljiva jamica v njenem »o« je uničila zadnji ostanek mojih do takrat še kolikor toliko bistrih čutov!...

Najino »čebeljekurirsko dopisovanje« je kmalu toliko napredovalo, da je bilo želeto tudi vseskozi ustno zblizanje.

Zato sem napisal z nemirnim peresom: »V ponedeljek opoldne te pričakujem v slaščičarni Konkordija! Spoznavni znak: jedel bom zamorčke (s smetano). Tvoj Ch. R.«

Kaj vam naj povem! Videti je bilo, da so zamorčki s smetano tega grenkega predpoldneva velika zajtrkovalna moda. Pet mladih dam je sedlo k petim moškim zamorčkom. Jaz sem ostal sam. Elfrieda me je morala zgrešiti...

Lepo. Dogovoril sem se za sredo. Spoznavni znak: »Čital bom »Večerni list!«

Mislite, da je segel kateri teh fakinov po »Vrtcu«, »Produksijskem vestniku« ali »Svetovalcu zahodnonemških rejcev krznih živali«? Nihče! Kar je gledalo, je prebiral »Večerni list!«

In spet se je našlo šest parov! Samo jaz sem preostal, pobit in kot popolna si-roti...

Sijajna misel me je prešinila:

»Jutri ob štirih popoldne bom stal pred glavnim kolodvorom. Spoznavni znak: žvižgal bom Wagnerjev Zbor romarjev.«

Priznam, bil sem tam četrto ure prezgodaj. Toda, ko sem pričel žvižgati, še nisem slutil strahotnih posledic. Ob štirih je žvižgal ves glavni kolodvor — tukaj bivajoči, odhajajoči, prihajajoči, prodajalci časopisov, nosači, kočijaži — ta Wagnerjev šlager v najrazličnejših ritmičnih najmodernejših jazz-tehnikah!

Elfrieda me sploh ni mogla čuti!

In tako se je nadaljevalo in nadaljevalo!

Če sem se namenil pojaviti v vrtnico v gumbnici — so naredili cvetličarji razprodajo in ni bilo človeka, ki bi bil brez vrtnice.

Če sem se nameraval sestati z Elfriedo

ANEKDOTA

Lamartine je bil bolj literat kot zgodovinar in dobro napisana stran mu je bila več vredna kot zgodovinska vernost. Ko je pisal zgodovino Girondincev, je poprosil prijatelja Bellerocha, naj se pelje v La Platiere in priskrbi opis hiše Madame Roland. Bellerocha je opravil nalogo, toda čez nekaj časa opazil, da se je zmotil v hišni številki. V naglici je obvestil Lamartina o pomoti, toda le-ta je menil:

»Moj ljubi, zdaj je opis gotov in reči smem, da se mi je imenitno posrečil. Zato ne bom spremenil niti besede.«

v belih flanelastih hlačah — se je že od nekoč prikazal teniški klub »Saksonija« — belo ohlačen in s kompletnim članstvom ter ure in ure stal na istem mestu...

Končno sem poskušal, kar se da zvito: kupil sem dve gledališki karti, dva sosedna sedeža, in Elfriedi poslal enega. Tako sva se morala srečati.

Popoldne me je obiskal moj prijatelj Hubertus. Podaril sem mu za ta večer eno kinokarto, ki bi mi tako ali tako propadla, z besedami:

»Pojdi, fant, in se pošteno zabavaj, jaz imam za današnji večer nekaj boljšega v načrtu...«

To je tudi storil. V gledališču. Z Elfriedo. Pošteno.

Ob pol dvanajsti ponoči sedim z obupan obrazom in svojo nesrečno kinokarto doma pri pisalni mizi. Tedaj zazvoni telefon.

»Tukaj Hubertus. Tisočkrat, tisočkrat hvala! Pravkar zaročen! Čudovito bitel! Tvoja karta je bila pravi talisman!!!«

Jakob Sirup in njegova žena Katra sta naročena na časopis samo zaradi zdravstvenega koticika. Jakob najde v njem zmerom spodbudo za ugotavljanje lastnih bolezni, kar je njegov najljubši opravil.

Jakob Sirup je prebolel že vse bolezni sveta! Globoko užaljen je, če mu kdo ne verjame, da ima to ali ono bolezen.

Prične pa se vedno takole:

Sirup prebira zdravstveni kotichek nove številke. »Poglavje o raku«. Čez nekaj minut razburjeno vzklikne:

»Katra! Raka imam! Tu, v prsih! Čutim ga! Vsi znaki se ujemajo! Kronično kašljem! Izbljuvki so rjavkasti! Včasih je kri poleg! Ali se zavedaš, kaj pomeni to: rak! Dnevi so mi štetil! Pripravi se na slovo, Katra! Zvesto sem te ljubil...«

Katra mu odgovori z dolgočasno, medtem ko krpa nogavice:

»Jakec, te je spet popadlo? Zdrav si kot riba, kaj bi z rakom! Spij vrček piva in ga splakni!«

»Katra, ne norčuj se iz človeka, ki stoji z eno nogo v grobu! Ali bi ne bilo pametneje pomeniti se o tem, kje naj naročiva nagrobni spomenik? Malo več spoštovanja do ljudi, ki so zaznamovani s smrtjo, prosim!«

In tako gre ves teden: rak sem, rak tja, rak dol, rak gor, rak v prsih, rak v želodcu — vse polno rakov, malih in velikih, preganja Jakoba Sirupa in mu ne pusti do sape.

Čez teden dni. Izid nove številke zdravstvenega koticika. »Poglavje o trakulji.«

Jakob Sirup s smrtnobledim obrazom očita svoji ženi:

»Lani o veliki noči si mi postregla s

Hiphonder

prekajeno surovo šunko! Nesrečnica, ali veš, kaj si povzročila! V mojem telesu se je zaredila trakulja. Trideset metrov dolga zajedavka, ki mi žre moje moške moči! Vsi znaki se ujemajo. Suh sem kot preklja in nobena jed mi ne hasne! Vse požre ta tisočkrat prekleta, trideset metrov dolga zvijačnica! Če pomislim, kdo se je naselil v moji notranjosti brez vsakega stanovanjskega dovoljenja in mi streže po življenju, se mi zvrta v glavi! Trakulja v Jakobu Sirupu, v plemenitem človeku, ki ni storil v življenju nobene neumnosti in zlobnosti, razen da se je oženil! Dnevi so mi štetil!«

Katra mu odgovori z dolgočasno, medtem ko krpa nogavice:

»Bo lesena krsta dovolj močna, ali naj naročim železno?«

»A tako, norčuješ se iz ubogega človeka, ki je žrtev zajedavca! Dobro, pa bom molčal. Nobenemu človeku se ne bom več zaupal. Saj me itak nihče ne more razumeti. Umiram s trakuljo v sebi in molče odhajam z njo v skupni grobi!«

In tako gre ves teden (obljube o molku Sirup seveda ne drži): danes trakulja, jutri trakulja, vsak dan samo trakulja! Ko zajtrkuje, pravi ženi: daj kavo za trakuljo! Ko kosi, vošči svoji neprostovoljni podnajemnici, ki si je izbrala njegovo črevesje za brezplačno stanovanje: dober tek želim, tovarišica! Če želite dodatka, kar povejte, takoj vam postrežemo!

Čez teden dni. Izid nove številke zdravstvenega koticika. »Poglavje o srčni kapi.«

Jakob Sirup sporoči z drhtečim glasom svoji ženi:

»Imam občutek, da me bo zadela kap! Vsi znaki se ujemajo! Visok pritisk v sencah! Hoja po stopnicah mi jemlje sapo!

Poslavljam se od tega sveta, ki me ni hotel razumeti. Šele po moji smrti bodo ugotovili: bil je hudo bolan, pa mu nismo verjeli. Takrat bo že prepozno, zapomni si, Katra!«

Katra mu odgovori z dolgočasno, medtem ko krpa nogavice:

»Pravijo, da je srčna kap imenitna smrt, brez vsakih bolečin!«

»Strela, kot vse kaže, se veseliš moje smrti!«

»Moram ti verjeti, da boš umrl, drugače boš spet užaljen!«

In tako gre ves teden: enkrat kap, drugič kap, zmerom kap! Od raka na trakuljo, od trakulje na kap.

Čez teden dni. Izid nove številke časopisa. Zdravstvena stran: »Poglavje o hiphonderu ali namišljenem bolniku.«

Jakob Sirup sloni pri mizi. Pred njim leži zaprta priloga. Katra se začudi:

»Zakaj danes ne prebiraš zdravstvene strani?«

Jakob Sirup skrivnostno molči. Katra vzame časopis, odpre ga na zdravstveni strani in prebere prvi odstavek: »Hiphonder je duševni bolnik, ki si domišlja, da je vedno bolan. Enkrat ga muči rak, drugič trakulja, tretjič si domišlja, da ga bo vsak čas zadela kap...«

Nasmehne se in odloži branje:

»Jakec, kako je s tvojo trakuljo? Te še grize? In z rakom? In s kapjo? Si še vedno z eno nogo v grobu? Kako je z nagrobnim spomenikom?«

Jakob Sirup tiho in skesano odvrne:

»Ne ljubi se mi več umirati! Prebolel sem vse bolezni tega sveta — zdaj bi rad še malo živel! Katra, oblec se, greva na pol litra in pečenko! Smrt pa naj gre medtem na sindikalni dopust!«

Investicijski načrti za Koroško

Finančni referent koroške deželne vlade deželni svetnik Sima je v svojem torkovem govoru po radiu nakazal naloge in cilje deželne finančne politike. Med drugim je poudaril, da finančni oddelek deželne vlade stalno stremi za tem, da vskladi dohodke in izdatke iz deželne blagajne ter tako omogoča nemoteno funkcioniranje javnih ustanov, upravnih oblasti, številnih podjetij in institucij, ki bi ob nepravilni finančni politiki lahko šle v težkoče in nestalno delovale. O stabilnosti deželne finančne politike se je pohvalno izrazila tudi vrhovna kontrolna komisija.

Zatem je deželni svetnik Sima govoril o številnih investicijah, ki bodo delno krite z zvrnanimi dohodki in izdatki rednega deželnega proračuna v vrednosti 120 milijonov šilingov, 80 milijonov šilingov iz izrednega investicijskega načrta in 100 milijonov šilingov bo investirala v svoje gradbene načrte deželna družba KELAG. Tako torej skupne investicije znašajo za tekoče leto 300 milijonov šilingov, kar prav gotovo predstavlja veliko pridobitev za koroško gradbeno gospodarstvo in številna podjetja v deželi.

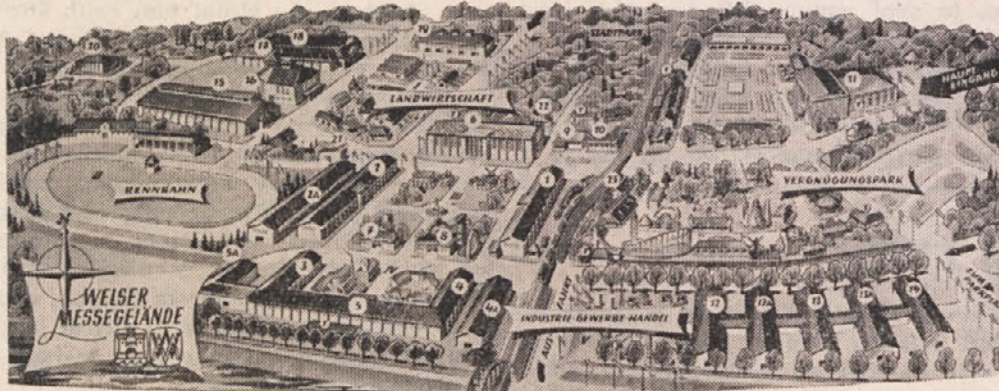
Investicijski načrt predvideva večjo pomoč gospodarsko zapostavljenim področjem Koroške. V ta namen je projektirana cesta od Baškega jezera, skozi Rož in Podjuno v Labud ter gradnja podjunske železnice, s čimer bi bila ta področja bolj odprta za splošno gospodarstvo. V okviru tega programa je tudi gradnja elektrarne v Frajbahu, ki je že v polnem teku, in pa gradnja elektrarne na Dravi na področju Kazaz, ter dokončna elektrifikacija Bele in Bajtiš.

Investicije pa so predvidene tudi za pospeševanje tujkega prometa — tako za

gradnjo vzpenjače na Goldeck ter za ureditev vodovodov v različnih krajih Koroške. S posebnim zakonom za pospeševanje tujkega prometa pa naj bi bila odprta še številna področja Koroške.

Osemdesetletni jubilej velesejma v Welsu

Letos bo poteklo 80 let odkar so v Welsu na Zgornjem Avstrijskem začeli prirejati »Ljudske veselice« v zvezi s katerimi so prirejali tudi razstave kmetij-

400.000 kvadratnih metrov razstavnega prostora je vzorno razdeljenih po posameznih gospodarskih panogah. Vključena s a tudi zabavni park in dirkališče za kasaške tekme

skih strojev. Te ljudske veselice so doživele tak razmah, da se je iz njih tekom desetletij razvil osrednji avstrijski kmetijski velesejem, ki prikazuje splošni napredek v kmetijstvu, prikazuje kmetijske stroje in druge pridobitve na področju kmetijstva. Letošnji kmetijski velesejem v Welsu bo od 30. avgusta do 7. septembra in je predvidenih več posebnih razstav in prireditev. Med njimi omenimo razstavo »80 let ljudskega slavlja v Welsu«, razstava mesarjev, razstava ptic, gojitev vrtnic in dalij, velika razstava o ureditvi

Hujskanje gotovo ni pot do združene Evrope

(Nadaljevanje s 1. strani)

nitzev in podobnih »domovini zvestih« junakov — ravno zaradi nameravane razširitve malega prometa in na Dunaju — kakor sami poročajo — celo z brzjavkami svariijo pred strašno nevarnostjo, ki bi za Koroško nastala z olajšavo obmejnih formalnosti. Morda bi bilo zanje najbolje, da se zaprejo v steklene omare, ker jih potem bacili Titovega komunizma, preneseni po jugoslovanskih turistih, ne bodo mogli okužiti.

Povsem jasno pa je, da so vsa taka govoričenja nepopoljšljivih hujšakov le iz-

raz nepomirljivega sovraštva do Jugoslavije, na Koroškem pomešanega še s sovražstvom do Slovencev, in s skrbjo za domovino in njen razvoj nimajo ničesar opraviti. Zato smo prepričani, da se merodajni politiki in državniki ne bodo ozirali na strupeno bevskanje peščice na hujskanju in kaljenju miru zainteresiranih ljudi, marveč bodo s čutom odgovornosti delali za čim tesnejše sodelovanje med sosednimi državami in za strpno ter prijateljsko sožitje med narodi. Samo v tem iskrenem prizadevanju pa je tudi pot do jutrišnje združene Evrope!

tih, pa meri že 400.000 kvadratnih metrov. Priobčujemo tudi načrt, kako vzorno urejeno je današnje razstavišče. Prvo leto je »Ljudsko slavlje« obiskalo 56.000 obiskovalcev, že leta 1954 pa je Avstrijski centralni kmetijski velesejem v Welsu obiskalo nad en milijon obiskovalcev, in s tem je ta velesejem postal eden najbolj obiskovanih avstrijskih velesejmov.

Centralni kmetijski velesejem v Welsu vodi tudi pogajanja s številnimi inozemskimi podjetji, ki se bodo v prihodnjih letih udeležila te pomembne avstrijske gospodarske prireditve. Tudi doslej je inozemstvo že mnogokrat bilo zastopano s svojimi posebnimi razstavami na tem velesejmu.

Da je osrednji kmetijski velesejem v Welsu res velikega pomena, je razvidno že iz dejstva, da je zvezni prezident dr. Schärff obljubil, da bo letošnji jubilejno kmetijsko-gospodarsko prireditev osebno otvoril.

Gotske freske iz Slovenije v Celovcu

V celovškem Domu umetnosti bo jutri ob 11. uri odprta razstava »Gotske freske iz Slovenije«, ki so sicer shranjene v Narodni galeriji v Ljubljani. Razstava je prirejena v okviru kulturne izmenjave med Slovenijo in Koroško, otvoril pa jo bo deželni glavar Ferdinand Wedenig.

Poletni avtobusni promet v Slovenijo in na Jadran

Ponedeljek:

16. 6. — 15. 9. Portorož — Ljubljana — Jezersko — Velikovec — Celovec — Beljak in nazaj:
odhod iz Portoroža 4.15
prihod v Beljak 12.20
odhod iz Beljaka 15.00
prihod v Portorož 23.25

Torek:

27. 6. — 19. 9. Beljak — Baško jezero — Koren — Bled in nazaj:
odhod iz Beljaka 8.00
prihod na Bled 11.30
odhod iz Bleda 17.00
prihod v Beljak 20.15
12. 7. — 13. 9. Vrba — Celovec — Ljubelj — Bled in nazaj:
odhod iz Vrbe 7.00
prihod na Bled 11.45
odhod iz Bleda 17.00
prihod v Vrbo 21.10

Sreda:

16. 7. — 27. 8. Beljak — Koren — Baško jezero — Beljak in nazaj:
odhod iz Beljaka 8.00
prihod na Bled 11.30
odhod iz Bleda 17.00
prihod v Beljak 20.15

Četrtek:

15. 5. — 25. 9. Rijeka — Opatija — Ljubljana — Koren — Beljak in nazaj:
odhod iz Rijeke 5.00
prihod v Beljak 11.30
odhod iz Beljaka 13.30
prihod v Rijeko 19.00
11. 7. — 5. 9. Opatija — Ljubljana — Koren — Beljak:
odhod iz Opatije 15.20
prihod v Beljak 22.15
12. 7. — 13. 9. Vrba — Celovec — Ljubelj — Bled in nazaj:
odhod iz Vrbe 7.00
prihod na Bled 11.45
odhod iz Bleda 17.00
prihod v Vrbo 21.10

Petek:

16. 7. — 4. 9. Beljak — Baško jezero — Koren — Ljubljana — Opatija:
odhod iz Beljaka 7.05
prihod v Opatijo 15.40
27. 6. — 19. 9. Beljak — Baško jezero — Koren — Bled in nazaj:
odhod iz Beljaka 8.00
prihod na Bled 11.30
odhod iz Bleda 17.00
prihod v Beljak 20.15

Sobota:

14. 6. — 27. 9. Celovec — Ljubelj — Bled:
odhod iz Celovca 14.00
prihod na Bled 17.30
14. 6. — 28. 9. Ljubljana — Ljubelj — Celovec:
odhod iz Ljubljane 6.00
prihod v Celovec 9.10
28. 6. — 31. 8. Rogaška Slatina — Maribor — Pliberk — Velikovec — Celovec:
odhod iz Rogaške Slatine 15.30
prihod v Celovec 20.15
5. 7. — 27. 9. Beljak — Celovec — Ljubelj — Ljubljana — Portorož:
odhod iz Beljaka 7.00
prihod v Portorož 14.30
5. 7. — 27. 9. Celovec — Ljubelj — Ljubljana — Opatija:
odhod iz Celovca 6.35
prihod v Opatijo 15.50
12. 7. — 13. 9. Vrba — Celovec — Ljubelj — Bled in nazaj:
odhod iz Vrbe 7.00
prihod na Bled 11.45
odhod iz Bleda 17.00
prihod v Vrbo 21.15

Nedelja:

14. 6. — 27. 9. Bled — Ljubelj — Celovec:
odhod iz Bleda 16.00
prihod v Celovec 19.30
14. 6. — 27. 9. Celovec — Ljubelj — Ljubljana:
odhod iz Celovca 20.00
prihod v Ljubljano 23.10
16. 6. — 15. 9. Beljak — Celovec — Velikovec — Jezersko — Ljubljana — Portorož in nazaj:
odhod iz Beljaka 15.00
prihod v Portorož 23.25
odhod iz Portoroža 4.15
prihod v Beljak 12.20
28. 6. — 31. 8. Celovec — Velikovec — Pliberk — Maribor — Rogaška Slatina:
odhod iz Celovca 6.00
prihod v Rogaško Slatino 11.05
6. 7. — 28. 9. Portorož — Ljubljana — Ljubelj — Celovec — Beljak:
odhod iz Portoroža 15.30
prihod v Beljak 23.00
6. 7. — 28. 9. Opatija — Ljubljana — Ljubelj — Celovec:
odhod iz Opatije 14.45
prihod v Celovec 21.55

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Zveneče razno — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 15.45 Iz književnosti — 17.55 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 12. julij:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Z vseh dolin zveni — 16.20 Oddaja za mladino — 18.15 Kjer se poje, se ustavi — 20.30 Večer z Edelhagenom.

II. program: 9.00 Zakrite lepote domovine — 11.00 Ljudske melodije — 14.45 Tehnični pregled — 15.00 Sonce, poletje in glasba — 20.15 Noč v Santiagu.

Nedelja, 13. julij:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Nedeljski venček melodij — 11.30 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Športna poročila — 20.10 „Medalja“, vesela enodejanka.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 8.00 Leto v pesmi — 14.45 Potovanje po Škotski — 15.00 Sonce, poletje in glasba — 18.00 Melodije Hansa Löhra — 20.00 „Dežela smehljaja“, opereta.

Ponedeljek, 14. julij:

I. program: 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Mali ansambli igrajo (slov.) — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 Za mladino — 18.40 Za našo vas (slov.) — 20.15 Mali zabavni koncert.

II. program: 9.30 Mladina naj potuje — 14.25 Sodobna avstrijska glasba — 16.30 Kolekcija glasbenih vzorcev — 17.15 Zna-

nje za vse — 17.40 Mednarodno geofizikalno leto — 17.55 Veseli srednji valovi — 19.30 Orkestralni koncert.

Torek, 15. julij:

I. program: 8.45 Medicinsko predavanje — 14.00 Poročila, objave. Koroška poje in igra (slov.) — 16.00 Godba na pihala — 17.10 Fifty-fifty — 18.30 Radijska prijateljica — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.15 Slavnostni koncert ob priliki zborovanja Nobelovih nagajencev.

II. program: 9.15 Lepe melodije — lepi glasovi — 15.00 Zabavna glasba — 16.00 Oddaja za žene — 17.55 Popoldanski koncert — 20.00 Pisan večer.

Sreda, 16. julij:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 16.00 Vse iz ljubezni — 17.10 Popoldanski koncert — 18.40 Godbe na pihala igrajo — 20.15 Lepe melodije — lepi glasovi — 21.00 Življenje polno glasbe.

II. program: 9.30 Mladina naj potuje — 10.00 Glasba starih mojstrov — 13.30 Za prijatelje oper — 14.40 V fraku in cilindru na Grossenedigerju — 16.30 Dunajske pesmi — 17.15 Iz raziskovalnega dela visokih šol — 19.30 „Hudič na steni“, slušna igra.

Četrtek, 17. julij:

I. program: 8.45 Avstrijski v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Slovenske narodne in umetne pesmi (slov.) — 16.00 Pesem domovine — 17.10 Pisan venček melodij — 18.30 Za mladino — 18.40 Oddaja za kmete — 19.00 Misli hitro — odgovori hitro — 20.15 Kako je nastalo — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 9.00 Ti in žival — 9.30 Otroška ura — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Iz starih in novih filmov — 17.15 Znanstveni članki — 17.55 Glasba za delopust — 20.00 Glasba ne pozna meja.

Sadna drevesca vseh vrst in sort, za 20 % ceneje kot drugod, dobavi drevosnica inž. Marko Polzer p.d. Vazar p. St. Vid v Podjuni — St. Veit im Jauntal.